

RAPPORT

VORES KVARTER

SVENSKEHUSENE I NEXØ

EN ANALYSE AF BEBOERNES OPLEVELSE AF KULTURMILJØET

Brugerundersøgelsen er udarbejdet for Realdania og BRK af Center for Regional- og Turismeforskning.

Analysen er finansieret af Realdania.

Fotos og tegninger, der er brugt i rapporten, er leveret af deltagende borgere, Nexø Museum, Destination Bornholm, EDC BornholmerBo, Realdania og CRT. Desuden indgår der dele i rapporten som er udført af Realdania og Orator som led i baselineundersøgelsen.

Særlig tak til Jytte Kure, Erik Gornitzka og Inger Drewes fra Nexø Museum, Ulla Bertelsen, Marit Starn samt Kerry-Ann og Dale Harris, der alle har stået bi med materiale og stærke fortællinger.

Lene Havtorn Larsen, Center for Regional- og Turismeforskning, Bymarken 12, 3790 Hasle. Telefon: +45 5644 1144 • mail: crt@crt.dk • www.crt.dk

© 25. Marts 2022

Center for Regional- og Turismeforskning, Lene Havtorn Larsen

Center for Regional- og Turismeforskning er et center for anvendt forskning, der løfter analyse- og udviklingsopgaver samt forskningsprojekter med særligt fokus på yderområder. Centrets primære fokus er regional udvikling med fokus på yderområder, turisme i et destinationsperspektiv samt modeløkonomisk analyse. CRT er beliggende på Bornholm og har eksisteret siden 1994

BORNHOLMS
MUSEUM
- en helt anden historie

INDHOLD

ANALYSEN INDEHOLDER FØLGENDE KAPITLER:

Beskrivelse af opgaven	side 4
Metode og data	side 5
Konklusion	side 7
Indledning	side 8
Kulturmiljøet bliver til	side 9
Analyse af Svenskehuskvarteret	side 13
Videnscafé	side 20
Workshop	side 22
Spørgeskemaundersøgelse og uddybende interviews	side 33
Dialogvandring	side 54
Svenskehusene i ord og tanker	side 72
Fremtiden i Svenskehusene	side 74
Dybdegående interview med Ulla Bertelsen	side 76
Artikel fra Bornholms Tidende	side 79
Dybdegående interview med Marit Starn	side 83
Dybdegående interview med Kerry-Ann og Dale Harris	side 86

BESKRIVELSE AF OPGAVEN

Vores kvarter har som indsats til formål at styrke fællesskaber og stedsidentitet ved at engagere nye aktører i den historiske og nyere tids bygningskultur. Den filantropiske opgave består i at aktivere lokale beboere i arbejdet med at styrke og revitalisere deres kulturmiljøer med udgangspunkt i stedets egenart.

Med dette sigte er det nødvendigt kvalitativt at undersøge og kortlægge, hvilke former for fællesskaber og stedsidentitet(er), der på nuværende tidspunkt – inden projektets start – praktiseres i de tre udvalgte kulturmiljøer.

Dette for 1) at foretage en baselineundersøgelse, der på sigt kan måle effekten af indsatsen og 2) at undersøge, hvilke stedsspecifikke fællesskaber og identiteter, der på nuværende tidspunkt praktiseres – en viden, som på sigt kan danne fundament for udviklingen af indsatsen.

Derudover er det 3) projektets grundlæggende formål og strategi at være beboerinddragende, hvorfor der i projektet foretages inddragelse og aktivering af beboerne fra start – også via de kvalitative metoder. Dermed er den kvalitative metode i denne sammenhæng et dataindsamlende såvel som beboerinddragende greb.

Metoderne er generiske og anvendes i baselineundersøgelserne på alle tre lokationer, hvormed der sikres et komparativt analysegrundlag.

I undersøgelsen anvendes fire typer kvalitative metoder til dataindsamlingen:

- Selvdokumentation
- Walk and talk
- Participatorisk mapping
- Gruppeinterview

METODE & DATA

Metodisk har vi valgt at tage udgangspunkt i de historiske forudsætninger og tilblivelsen af Svenskehusene. Derefter en beskrivelse og en analyse af miljøet og selve husene i kvarteret. Herefter følger beskrivelser fra workshops, uddybende spørgsmål, samtaler og analyse samt betragtninger og udsagn, der er fremkommet gennem en vandring i kvarteret.

Rapporten slutter af med 3 øjenvidneberetninger og skildringer af livet i et Svenskehus.

Den første beretning tager udgangspunktet i billedet af den lille 4-årige pige, der putter sig lidt betuttet ind til sin mor, der i øvrigt har fint besøg af Nexøs borgmester. Besøget er dokumenteret i en artikel i Bornholms Tidende. I forbindelse med denne undersøgelse har vi fundet frem til og interviewet den lille pige på køkkenbordet. Hun hedder Ulla Bertelsen, bor stadig i Nexø og er i dag 80 år.

Dernæst har vi interviewet Marit Starn, der voksede op på Kong Gustafsvej, og som beretter om det rige børneliv i kvarteret i årene fra 1957 - 1972.

Endelig har vi interviewet den familie, der i dag bor i borgmesterens hus på Paradisvej. De beskriver livet anno 2022 og er meget bevidste om, hvis hus de bor i og de forpligtelser, som det medfører.

Desuden tager denne analyse om Svenskehus-kvarteret i Nexø udgangspunkt i følgende indsamlede data:

- Spørgeskemaundersøgelse, der er distribueret til alle beboere i kvarteret over 16 år via E-Boks. Svarene sammenholdes med de landsdækkende spørgeskemaundersøgelser "Danskerne i det byggede miljø" og "Kulturarvsanalysen", som senest er gennemført i 2020
- Arkitektonisk analyse af miljøet omkring Svenskehusene og af husenes tilstand
- Interviews med henholdsvis en lokalpolitiker, en ejendomsmægler og en lokal 'ekspert' med det formål at afdække opfattelser af kvarteret i den bynære kontekst, beboersammensætning og forventninger til områdets fremtid
- Åbent foredrag om bombningen af Nexø i maj 1945 samt etableringen af Svenskehusene og livet i kvarteret
- Workshop for beboerne i kvarteret med udgangspunkt i, hvor man bor, hvor man mødes med andre, hvad der karakteriserer området og hvad der definerer det, man forstår som sit kvarter
- Uddybende interviews med udgangspunkt i de åbne spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen
- Workshop og dialogvandring i kvarteret med stop og opgaver undervejs, både udenfor og indenfor hækken. Herunder samtaler og diskussioner om, hvad man må og ikke må i henhold til lokalplanen samt forslag til forbedringer og forandringer i kvarteret
- Fotodokumentation
- Opfølgende gruppeinterview
- Dybdegående interviews med personer, der repræsenterer livet i Svenskehusene gennem de seneste 76 år

“Det er lidt som at bo i sommerhus hele året”

[Beboer i et Svenskehus i Nexø]

Sådan beskriver en beboer den fornemmelse, som hun forbinder med at bo i et Svenskehus ... selv på en grå og blæsende novemberdag.

Svenskehuskvarteret er et helt særligt kulturmiljø i Nexø. Det er omgærdet af fortællinger, både om det levende og det levede liv i husene. Tilblivelsen af husene og forudsætningerne for, at området er så velbevaret, det fællesskab der opleves, og de drømme og visioner, som man har for området, har alt sammen givet læring og nye nuancer i forhold til livet i 'Vores kvarter'.

I det følgende afsnit beskrives de konklusioner, der kan uddrages af projektet.

KONKLUSION

RAPPORTEN VISER FØLGENDE KONKLUSIONER:

- Beboerne har stor forståelse for den kulturhistorie og det kulturmiljø, som deres huse er en del af. Der opleves en fælles referenceramme og en slags 'broderskab' blandt Svenskehusejerne. Derfor svarer mange også, at husets særlige historie og arkitektur har stor betydning.
- Det nære fællesskab med naboer betyder umådelig meget. Derfor peger man også på, at det er i haven og i nærmiljøet omkring de grønne områder, at man mødes. Man kigger efter hinandens huse, låner af hinanden, spiser sammen, mødes over hækken, hjælper hinanden med have og renoveringsopgaver, og mange svarer også, at de passer hinandens husdyr.
- Flertallet af husene er vedligeholdte, og kun få bygninger er ikke-vedligeholdte. Tæt på halvdelen af bygningerne har fået udskiftet bygningsdele, i mange tilfælde er dette vinduer. Det kan konkluderes, at selvom bygningerne er reguleret gennem en bevarende lokalplan, bliver der foretaget udskiftninger og nedtagning af originale bygningsdele.
- I forhold til ønsker om forbedring peger de fleste på muligheden for at etablere en form for udestue eller tilbygning med glas, hvor familien kan spise ude eller dyrke livet mellem ude og inde. Dernæst ønsker man enten at etablere en carport eller garage eller renovere den eksisterende. Kun 1/5 ønsker flere boligkvadratmeter, men det kan skyldes, at mere end halvdelen af respondenterne ikke har hjemmeboende børn.
- Særligt interviews og vandringer viser, at der er usikkerhed om de gældende bestemmelser vedrørende renovering af husene. Der er derfor behov for videndeling om og en forståelse for det gældende regelsæt, men også forslag og vejledning til, hvordan man kan løse bygningsmæssige udfordringer.

Fra interviews har vi opsummeret essensen af et Svenskehus i Nexø.

Det er:

"Historisk svensk kernetræ i glade farver med glade mennesker i"

Hammerslag: 3

INDLEDNING

Denne analyse af beboerens oplevelse af kulturmiljøet omkring Svenskehusene i Nexø er udarbejdet i tæt samarbejde med de nuværende beboere, med tidligere beboere og med nogle af de mennesker, der var børn og unge, da kvarteret blev anlagt og hvis opvækst har været præget af at vokse op, både i skyggen af Anden Verdenskrig, men også i et kvarter, der repræsenterede fremtiden.

Undervejs har vi fået stor hjælp og støtte fra Nexø Museum, der ikke blot har bidraget med viden, historier, dokumenter, tegninger, billeder og øjenvidneberetninger. De har også ageret detektiver i hjælpen med at finde 'den lille pige på fire år, der sidder på køkkenbordet', mens moderen taler med borgmesteren. Han er på første besøg, efter at familien er blevet installeret i det helt nye hus, der er doneret gennem danske og svenske hjælpeindsatser. Samtalen foregår i husets nye køkken, der er fru Kofoeds stolthed og et stærkt symbol på modernismens indtog i Nexø.

Tak til Nexø Museum, der har formidlet fortællingerne med støtte fra Bornholms Museum.

Den lille lidt generte pige hedder Ulla Bertelsen og er i dag 80 år. Hendes fortælling om minderne fra fire år i det allerførste Svenskehus danner begyndelsen på fortællingen om oplevelserne af et helt nyt kulturmiljø i Nexø.

Fortællingen afsluttes af det engelske par Kerry-Ann og Dale Harris, der i dag bor i borgmesterens Svenskehus, som de købte for få år siden af borgmesterens enke. Huset er stort set originalt, og oplevelserne af kulturmiljøet er næsten lige så stærke som for 76 år siden, da huset blev bygget og Svenskehuskvarteret opstod.

Vi indleder med beskrivelsen af kulturmiljøets tilblivelse.

KULTURMILJØET BLIVER TIL

Udgangspunktet for at anlægge det nye kulturmiljø – kaldet Svenskebyen – var udarbejdelsen af bebyggelsesplanen, der placerede de to forskellige typehuse i form af henholdsvis villa og bungalow i det nyanlagte kvarter.

Fra Nexø Museum har vi følgende beretning om etableringen.

Kort efter bombardementerne i slutningen af maj 1945 modtog de danske myndigheder meddelelse om, at den svenske stat til afhjælpning af den vanskelige boligsituation i Rønne og Neksø vederlagsfrit ville stille færdige træhuse til rådighed for den bomberamte befolkning.

I slutningen af juni måned 1945 aflagde udvalget sammen med en svensk delegation et besøg på Bornholm, hvorunder der blev truffet foreløbig aftale om, at den svenske stat som gave skulle overlade den danske stat 300 træhuse. Heraf fik Rønne 225 og Neksø 75. Alle med køkken, brusebad, wc, centralvarme og kælder med vaske- og forråds-, brændsels- og kedelrum, ligesom der til hvert hus hører en have.

KULTURMILJØET BLIVER TIL

Den svenske gave omfattede også materialer til installationer af gas, vand, elektricitet, sanitet og varme, alt leveret frit i en bornholmsk havn, medens man fra dansk side selv skulle bekoste den videre transport og skaffe de fornødne grunde samt afholde udgifterne ved husenes opstilling, disses forsyninger med hovedledninger til vand, gas, lys, etc., og ved udstykning og anlæg af veje m.v.

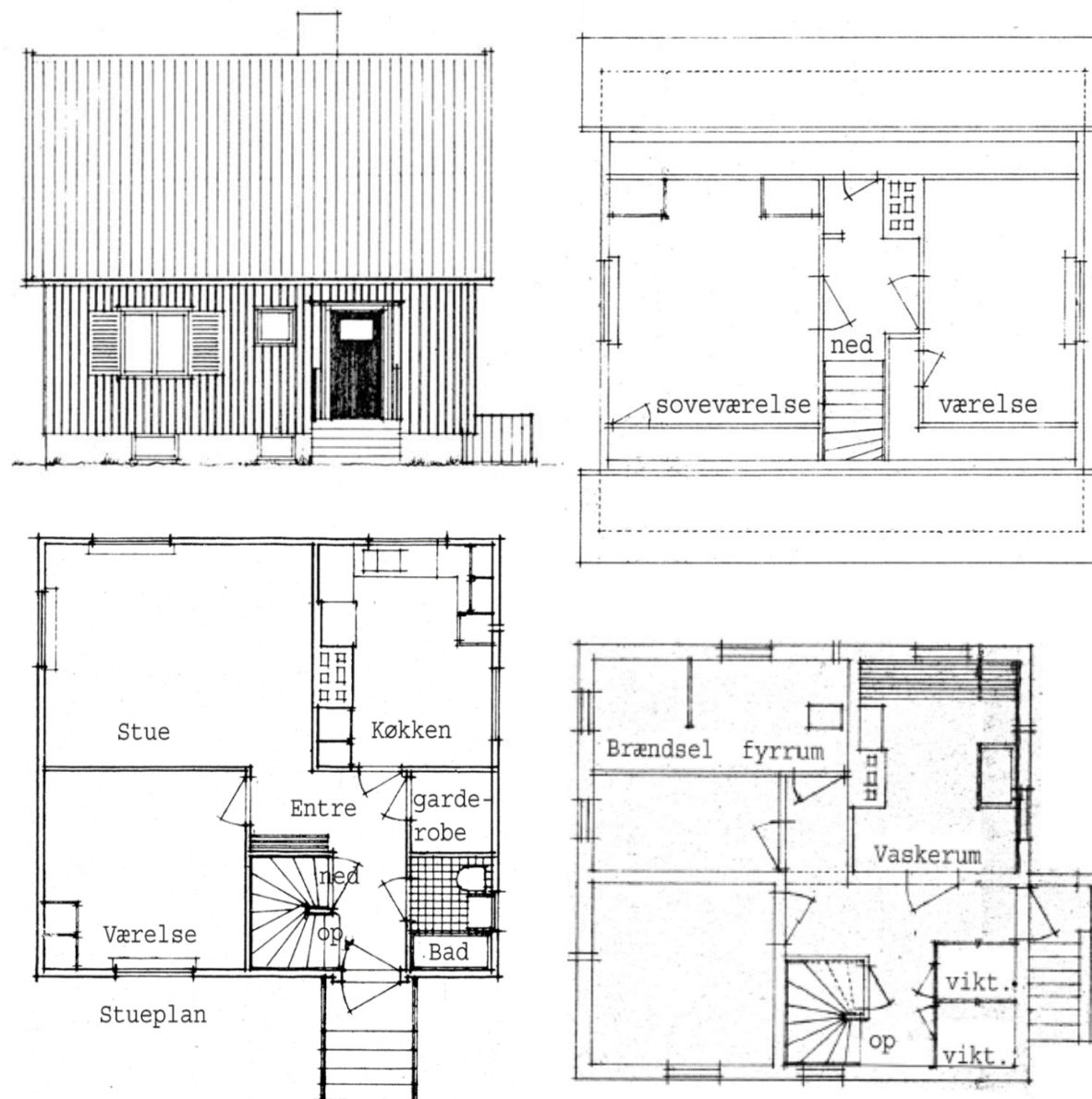
Delelementerne til husene blev produceret på fem forskellige fabrikker i Sverige og Finland og samlet af arbejdshold i Nexø.

Man kan sige, at det var modernismens indtog i Nexø i form af en 'fladpakket IKEA-model'. Udgifterne ved husenes opførelse m.v. beløb sig incl. grunde til ca. 6,6 mio. kr. eller ca. 22.000 kr. pr. hus.

De første huse blev færdige i løbet af efteråret 1945, og den 24/11 1945 fandt den formelle overdragelse sted i Rønne og Nexø ved en festlig sammenkomst med repræsentanter for svenske og danske myndigheder.

Til minde om den svenske stats officielle gave til Bornholm navngav man gaderne Sverigesvej, Kong Gustafsvej og Gustav Møllersvej.

Stueetagen, førstesal og kælderetagen - grundplan

KULTURMILJØET BLIVER TIL

Entreprenørfirmaerne, som fik entrepriserne på at opføre Svenskehusene, forpligtede sig til ikke at bruge bornholmsk arbejdskraft, de havde rigeligt at gøre med den øvrige genopbygning. Nogle af de fremmede fik dog knyttet forbindelser til det bornholmske. Nummer to fra venstre, Kjeld Olsen, startede et tømrerfirma, og nummer tre fra højre, Holger Andersen, startede et murerfirma, og de blev begge gift med Nexø-piger.

Når først kælderen var færdig, tog det ikke lang tid før huset var rejst. Det var elementbyggeri længe før det blev almindeligt i Danmark.

KULTURMILJØET BLIVER TIL

Det gik stærkt med at få gang i byggeriet, allerede i september kunne de første beboere flytte ind i prøvehusene.

Midt i september blev prøvehusene indviet. Her er det Paradisvej 34 og Sverigesvej 33 i Nexø. Befolkningen var meget skeptiske over for, om man kunne bo i et træhus, men stemningen vendte sig hurtigt, og endnu i dag er Svenskehusene meget populære.

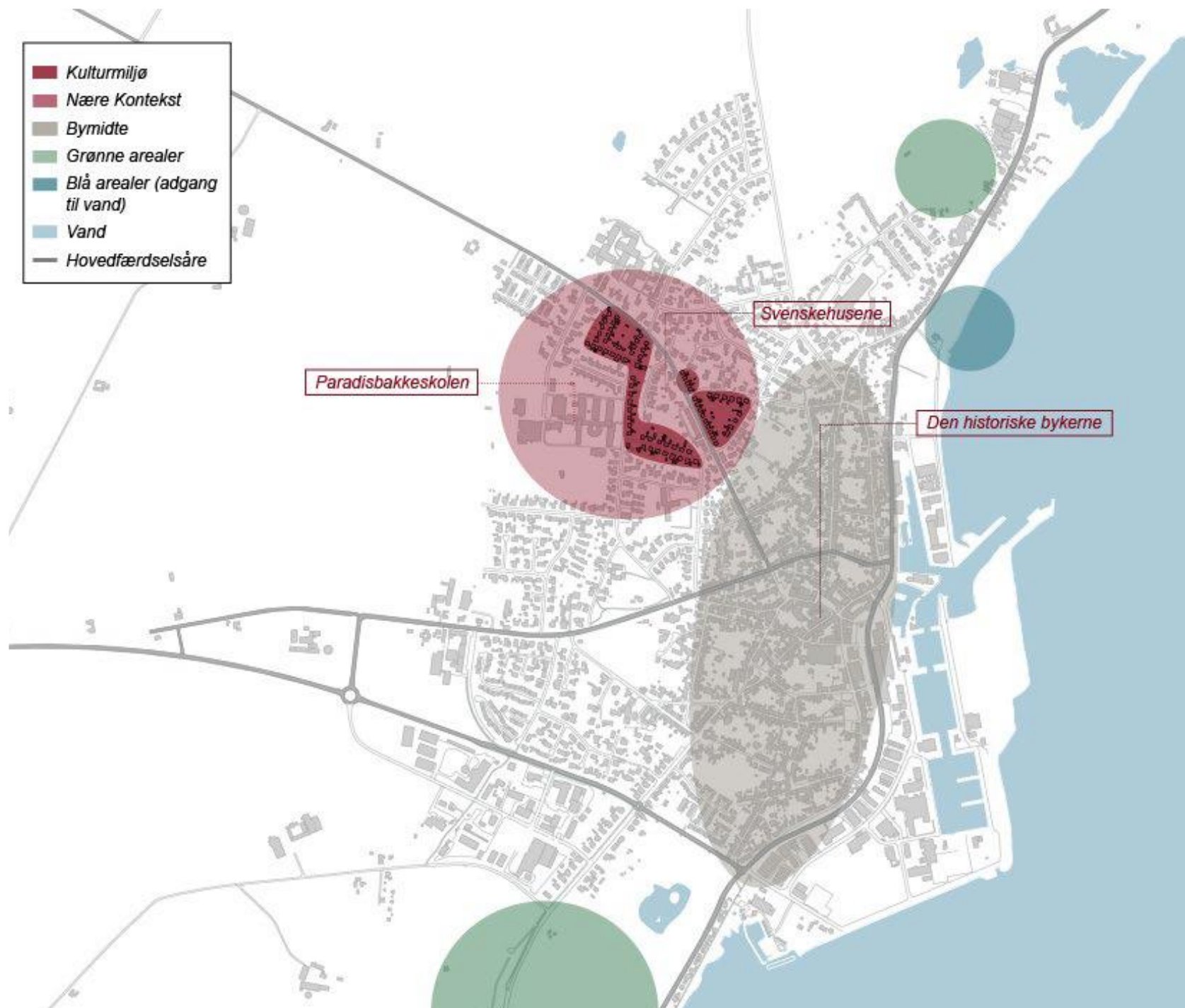

ANALYSE AF KVARTERET

ANALYSE AF SVENSKEHUS-KVARTERET

I forbindelse med projektet er der foretaget en analyse af Svenskehuskvarterets kvalitet i forhold til resten af Nexø.

Analysen viser, at det er en kendetegnende kvalitet, at området er meget centralt placeret tæt på Nexøs bymidte, som det fremgår af den grå skravering. Desuden er det en kvalitet, at der er gode trafikale forbindelser ud af byen.

ANALYSE AF SVENSKEHUSKVARTERET

Kortet indrammer kvarteret – altså kulturmiljøet markeret med mørkerødt. Desuden illustreres det nære miljø med svagere rødt og selve bymidten med gråt. Endelig ses områdets offentlige grønne områder.

1. Kig til de to typer huse på hver side af gaden
2. Kig til mødet mellem Svenskehusene og skolen
3. Forbindelse til grønt areal
4. Første visuelle møde med Svenskehusene ved ankomst fra bymidten
5. Forbindelse til grønt areal fra tre sider
6. Forbindelse til by

Signifikant bygning:
Paradisbakkeskolen

ANALYSE AF SVENSKEHUSKVARTERET

HUSENE OG DERES UDSEENDE:

Diagrammet over husene i Svenskehuskvarteret er lavet på baggrund af observationer og en bygningsregistrering.

Husenes tilstand er vurderet ud fra, hvordan de fremstår mod gaden.

Af denne årsag kan der være uoverensstemmelse med, hvordan husenes tilstand er mod haven.

Baghuse/skure/garager uden adresse er ikke registreret i forhold til tilstand.

*Andet = facade

ANALYSE AF SVENSKEHUSKVARTERET

HUSENE OG DERES UDSEENDE:

Karakteristisk for kulturmiljøet i Nexø er, at alle bygningerne er enfamilie-boliger af typen villa eller bungalow.

Husene er også vurderet ud fra, om de fremstår autentiske. Autentisk forstås ved, om bygningen har udskiftede dele, der af udseende og materialevalg svarer til de originale bygningsdele i stil og type. Bygningsdelene behøver ikke at være håndværksmæssigt originalt udført for at blive kategoriseret som autentiske. Dette bygger på en anerkendelse af, at der er behov for, at husene kan udvikles og forbedres inden for en økonomisk overkommelig ramme.

Det ses i analysen, at 69% af bygningerne fremstår "i nogen grad autentisk", mens 31% af bygningerne "fremstår i høj grad autentisk".

Dette viser, at med den bredere forståelse af begrebet autentisk, har alle bygninger i nogen grad fået foretaget tilpassede udskiftninger af bygningsdele, mens over halvdelen også har fået foretaget utilpassede udskiftninger af bygningsdele.

Villa

Bungalow

ANALYSE AF SVENSKEHUSKVARTERET

HUSENE OG DERES TILSTAND:

En af de ting, man kan se ud fra observationsstudiet er, at flertallet af husene er vedligeholdte, og kun få bygninger er ikke-vedligeholdte.

Studiet viser også, at husene godt kan være vedligeholdte uden at det betyder, at de i høj grad fremstår originale og autentiske.

Kun 60% af bygningerne fremstår "i høj grad original", dvs. har flere bygningsdele, som er originale fra da bygningen blev opført, selvom bygningerne er omfattede stramme bevaringsbestemmelser.

40% af bygningerne fremstår "i nogen grad original", og ingen bygninger fremstår "slet ikke original".

Dette betyder, at tæt på halvdelen af bygningerne har fået foretaget udskiftninger af bygningsdele, i mange tilfælde er dette vinduer.

Det kan konkluderes, at selvom bygningerne er reguleret gennem en tinglyst bevarende lokalplan, så bliver der foretaget udskiftninger og nedtagning af originale bygningsdele.

Dette viser, at husene i kulturmiljøet løbende bliver istandsat og vedligeholdt af ejerne.

EJERFORHOLD:

Et absolut flertal af boligerne ejes af private og bebos ligeledes af ejerne. Kun to huse er udlejningsejendomme, der udlejes af det samme udlejningsselskab. Der kunne ikke bevises nogen sammenhæng mellem ejerforhold og vedligeholdelsestilstand.

HUSENES FUNKTION:

Kun et hus har både bolig og erhverv på adressen, ellers er deres funktion udelukkende beboelse, og de er dermed funktionsautentiske.

OMRÅDETS MEST BESTYDNINGSFULDE BYGNING:

Paradisbakkeskolen er Nexøs eneste skole, hvilket gør kvarteret til et attraktivt sted at bo for børnefamilier.

ANALYSE AF SVENSKEHUSKVARTERET

ANALYSEN VISER DESUDEN, AT:

- Kulturmiljøet bør forstås som en del af byen, ikke udelukkende for den kulturelle værdi, som kvarteret har i sig selv
- Der er andre forhold udenfor kulturmiljøets afgrænsning, som giver kulturmiljøet værdi, og disse relationer bør derfor indgå i en samlet beskrivelse af kulturmiljøet
- Den sammenhæng, der er mellem kvarteret og området omkring bør beskrives for at man bedre forstår de relationer og forbindelser, der er til resten af byen

PROJEKTSTART VIDENSCAFÉ OM SVENSKEHUSENE I NEXØ

PROJEKTSTART VIDENSCAFÉ OM SVENSKEHUSENE I NEXØ

Som kick-off på projektet blev der i forbindelse med Bornholms Kulturuge inviteret til videnscafé med foredrag på Stenbrudsgården i Nexø.

Ildsjæle fra Nexø Museum fortalte med hjælp fra Bornholms Museum den gribende fortælling om Nexøs bombardement og dermed forudsætningerne for tilblivelsen af et helt nyt kulturmiljø kaldet Svenskebyen.

Knap 50 gæster deltog i CRT's videnscafé om Nexøs 75 Svenskehuse og deres forhistorie, deres særlige indretning og egenart i forhold til deres tid.

Anledningen var både Svenskehusenes 75-års jubilæum og projektet 'Vores Kvarter', og samtalerne flød livligt om både de, der var på billederne, om husenes spændende historie og om de fællesskaber, som husene dannede og fortsat danner rammen om.

Debatten om områdets kulturmiljø og identitet blev styrket af fortællingerne og ikke mindst øjenvidneberetninger fra de, der havde oplevet bombardementerne.

WORKSHOP

WORKSHOP

Der var gjort klart med både husstandsomdelte invitationer, kaffe og kage samt kort, flag, posters og spørgeskemaer, da projektet blev skudt i gang med en workshop for alle beoerne i området.

I alt var vi ca. 30 personer på Nexø skole, og efter introduktion fra Realdania om projektet gik snakken livligt i grupperne om, hvem der bor hvor og hvordan man løser de forskellige udfordringer.

På de følgende sider ses de mest tydelige eller signifikante besvarelser. Det skal samtidig understreges, at besvarelserne bygger på dialog i grupperne.

Desuden inviterede øvelsen til samarbejde og en fælles besvarelse for de, der deltog som par.

De ældre deltagere, der ikke helt overkom opgaven, deltog i stedet i et uddybende interview, der refereres på de næste sider.

WORKSHOP

Deltagerne blev desuden bedt om at afmærke følgende steder på de udleverede kort:

- Hvor man bor, og hvor længe man har boet der
- Hvor man mødes med andre
- Hvilke steder, der kendetegner området
- Hvilke steder, man vil vise besøgende
- Hvilke steder, man føler fællesskab med andre
- Hvilke steder, der har særlig værdi
- Hvilke steder, man mindst kan lide
- Hvor man bruger mest tid og endelig at markere det område på kortet, hvor man føler sig mest tilknyttet

SÆT PRIKKER PÅ KORTET ...

1) Hvor bor du - og hvor længe har du boet der: <u>16</u> År	
2) Hvor mødes du med andre? <u>3leke i området</u>	
3) Hvilke steder, mener du, er kendetegnende for området? <u>Husvælshen på Paradisvej</u>	
4) Hvilke steder ville du vise en besøgende? <u>Husvælshen på Paradisvej</u>	
5) Hvilke steder føler du fællesskab med andre? <u>3leke i området.</u>	
6) Hvilke(t) sted(er) har særlig værdi for dig? <u>Paradisebørnene</u>	
7) Hvilke(t) sted(er) kan du mindst lide?	
8) Hvor bruger du mest tid i kvarteret udover dit hjem? <u>Kvickly + Netto</u>	
9) Hvad er dit kvarter (det område du føler dig knyttet til)? Indtegn med pen	

WORKSHOP BESVARELSE 1

Den røde markering på kortet illustrerer, hvor respondenten bor, og de øvrige prikker viser hvilket område, der er mest kendetegnende for området og dermed også, hvilket område man vil vise andre.

Fælles for begge svar er husrækken på Paradisvej, hvor også respondenten bor.

WORKSHOP BESVARELSE 2

Cirklen med flaget, de blå prikker og den røde prik illustrerer, hvor respondenten bor, mødes med andre og føler størst fællesskab med andre.

Cirklen med de grønne prikker og den gule prik er sat ved det grønne fællesområde mellem Paradisvej, Lindebergvej og Kong Gustafsvej.

Prikkerne illustrer, hvilket sted man vil vise besøgende og som samtidig er et sted, der kendetegner området.

WORKSHOP BESVARELSE 3

Den store røde cirkel indrammer hvor respondenter bor, hvor man opholder sig, og ikke mindst størrelsen på det, man opfatter som kvarteret. Bemærk, at nabohuset er medregnet.

Den lille røde cirkel er placeret ved Paradisbakkeskolens foyer og vidner om, hvad der ellers har betydning for respondenterne.

WORKSHOP BESVARELSE 4

Den store røde cirkel med flaget og de farvede prikker illustrerer, hvor respondenten bor og hvor man mødes med andre, det man vil vise besøgende, det der kendetegner området, og der hvor man oplever fællesskab med andre.

De tre cirkler med sorte prikker repræsenterer huse, som respondenten bryder sig mindst om i kvarteret.

Det sorte kryds er der, hvor man opholder sig mest i kvarteret udenfor hjemmet.

Det grønne område bruges i høj grad af hundeluftere i kvarteret.

Den sidste gule prik, der markerer et sted, man gerne viser besøgende, er kigget op langs Gustav Møllersvej.

WORKSHOP BESVARELSE 5

Den røde cirkel markerer, hvor respondenten bor, hvor man mødes, og det, der har særlig værdi.

Den sorte markering viser det, respondenten oplever som sit kvarter.

Derudover markerer den grønne prik det grønne område, der opleves som et kendetegn for området.

Og endelig markerer den røde prik, som er idrætsanlægget på Paradisbakkeskolen, hvor man oplever fællesskab med andre.

WORKSHOP

OPSAMLING PÅ BESVARELSER

Det fremgår tydeligt af de samlede besvarelser, at det er husene lige omkring det, man selv bor i, der er der, hvor man orienterer sig.

Det er gældende selvom man har boet i kvarteret i mange år.

En respondent svarer, at selvom man har boet i et Svenskehus siden 1963, så er det hjemme man mødes. Det er naturen, der kendetegner området, og fællesskabet er med naboerne.

Derfor er det sted, man bruger mest tid, i haven, og det sted, der betyder mest, er naturligt nok selve huset.

WORKSHOP

OPSAMLING PÅ BESVARELSER

Flere supplerer med, at man mødes med andre hos hinanden, på stadion, i det grønne hundelufterområde og i naturen, og det er derfor der, man bruger mest tid udover i hjemmet.

Det er også her at fællesskaberne opleves, og det fremgår ikke af spørgemetoden, om det er fællesskaber med naboer eller i stedet med dem, man dyrker sport med, der formodes ikke alene at komme fra kvarteret.

Desuden nævner flere respondenter, at det, der ud over de grønne områder karakteriserer området, er de flotte huse og den omkringliggende natur.

Fælles for de fleste respondenter er, at brugen af naturen til sport eller gåture har stor betydning. Det gælder både alene og sammen med andre.

Imidlertid er det selve huset og haven, der er det sted, der betyder allermest, og det er her, man har samvær med andre og det, man allerhelst viser frem.

WORKSHOP

OPSAMLING PÅ BESVARELSER

Besvarelserne kan være præget af de seneste års Covid-19 pandemi, men det er kun enkelte respondenter, der peger på fællesarealet ved legepladsen som et særligt fælles areal med særlig værdi eller som mødested for fællesskabsfremmende aktiviteter.

Det er dog også det sted, man vil vise besøgende i området.

Det samme gælder for det andet grønne område. Det bliver også udpeget som værende et sted, der kendetegner området, og som man vil vise andre.

Samlet set må vi dog konkludere, at der ikke findes en fælles oplevelse af kvarteret omkring Svenskehusene, når der spørges på denne måde.

Man er fokuseret på området blandt de nærmeste naboer, både i forhold til mødested, i forhold til det man knytter sig til, og der hvor man primært oplever fællesskab.

Altså det man forbinder med sit kvarter.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen, der er fremsendt til alle beboerne i Svenskehusene via E-Boks og som har været tilgængelig i perioden fra medio september 2021 til ultimo januar 2022, har vi gennemført uddybende samtaler med i alt 14 personer.

Samtalerne er af mere kvalitativ karakter og tager udgangspunkt i de spørgsmål, der er stillet i forbindelse med den kvantitative undersøgelse.

Vi har dog fokuseret på de åbne spørgsmål, der er stillet i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen. Metoden skyldes de begrænsninger, som Covid-19 har afstedkommet i forhold til projektet.

Vi har dog oplevet meget tillidsbårne én til én samtaler om livet i Svenskehuskvarteret, og ikke mindst har vi høstet mange gode fortællinger, som muligvis ikke ellers var fremkommet.

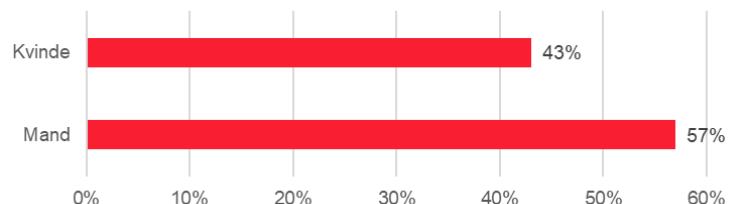
De indledende spørgsmål i forbindelse med samtalen er respondenternes begrundelse for at bo i deres kvarter.

Svarene sammenholdes med de landsdækkende spørgeskemaundersøgelser "Danskerne i det byggede miljø" og "Kulturarvsanalysen", som senest er gennemført i 2020.

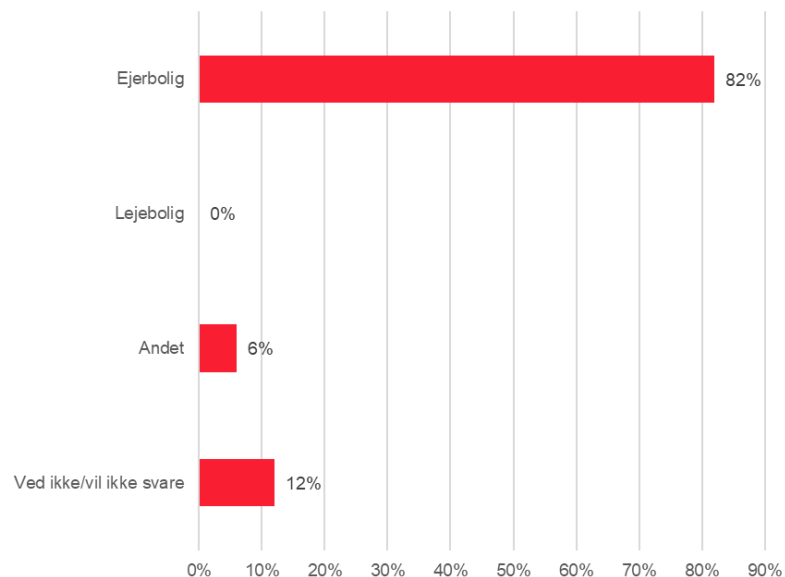

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Hvad er dit køn?

Bor du i ejer-, andels- eller lejebolig

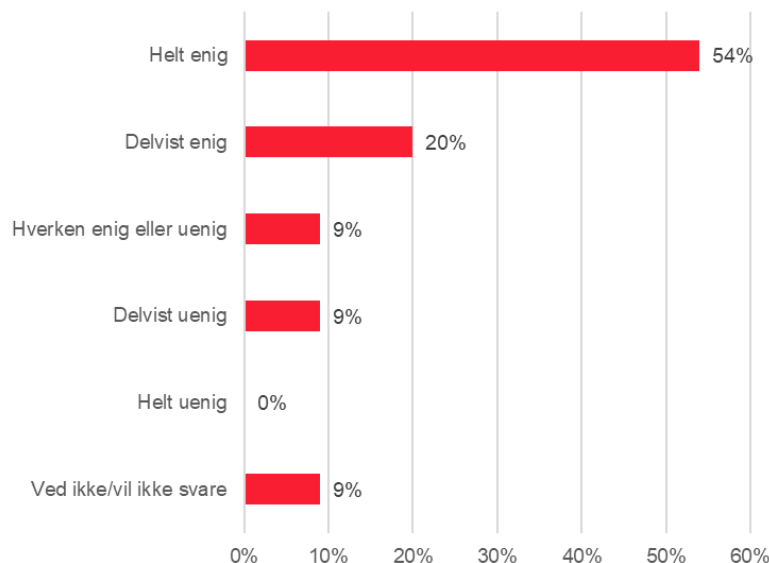

UDGANGSPUNKT

Spørgeskemaundersøgelsen indledes med køn, ejerforhold og spørgsmålet om hvor længe man forventer at bo i boligen. Hertil svarer 84% af beboerne, at de forventer at bo i Nexø om 5 år

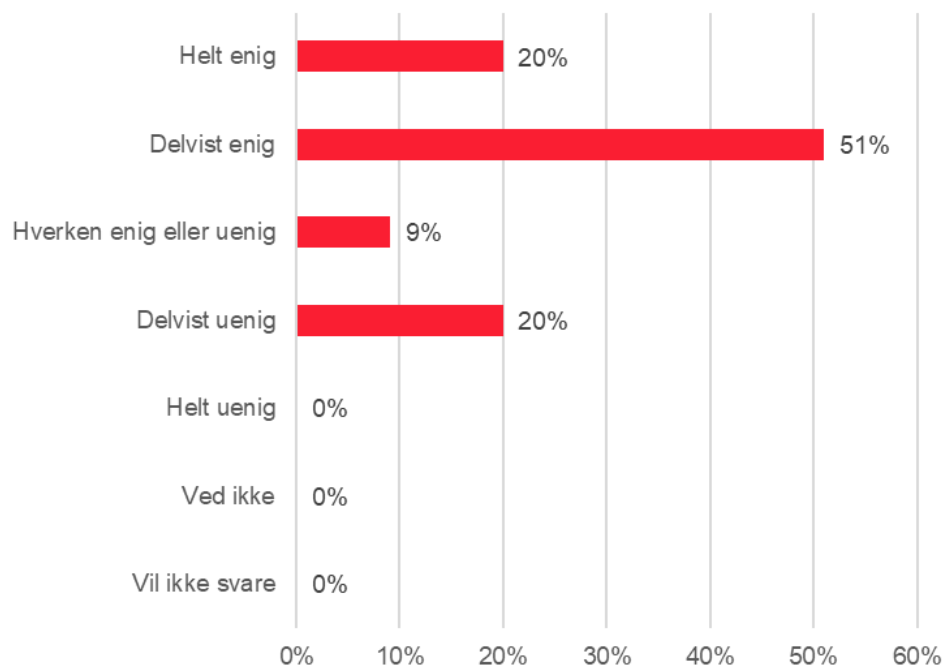
De uddybende interviews er primært foretaget blandt mennesker, der har boet længe i deres eget hus, og samtidig tiltrækker projektet også naturligt nok mennesker, der er meget passionerede omkring deres bolig i lige netop Svenskehusene.

Jeg forventer at bo i Nexø om 5 år

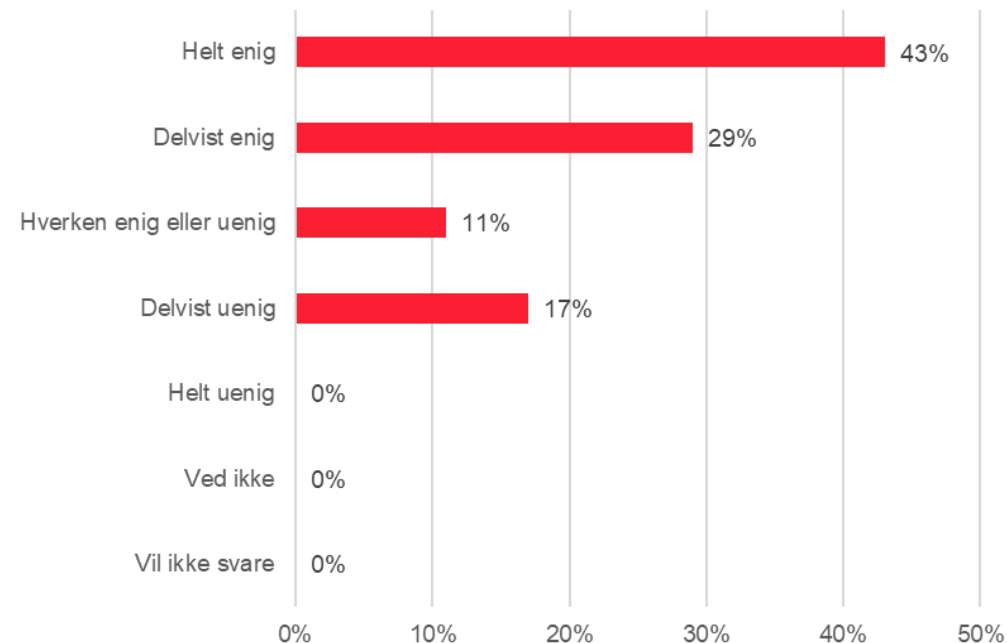

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Nexø er en smuk by

Jeg er stolt over at bo i Nexø

Interviewpersonerne er ikke blevet spurgt om deres følelser i forhold til Nexø. Til gengæld er de blevet spurgt om deres forhold til Svenskehusene, og her er der samstemmende stor begejstring for kvarteret.

Det samme gør sig gældende blandt deltagerne i dialogvandringen. Her opleves også en meget stor stolthed over kvarteret.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

Vigtigst for de adspurgte i Nexø er niveauet på deres boligudgift. 20% flere svarer dette i Nexø end på landsplan i undersøgelsen "Danskerne i det byggede miljø". I forhold til interviewpersonerne er det lidt mindre vigtigt. Dog gør man meget ud af betydningen af husets potentielle salgspris i forhold til de månedlige udgifter, der er forbundet med at bo i huset.

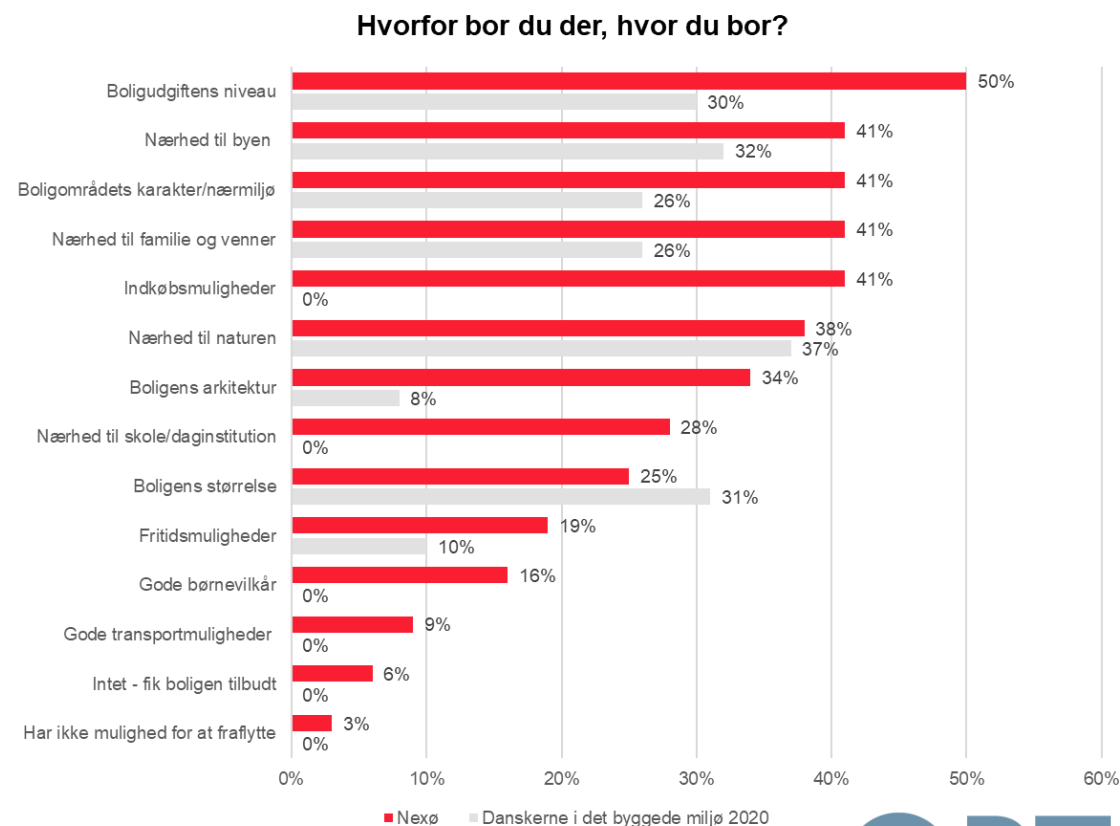
34% af de adspurgte i Nexø svarer, at det er boligens arkitektur, der er afgørende for, at de bor, hvor de bor. Det er over fire gange så mange i forhold til besvarelsene i "Danskerne i det byggede miljø".

Hertil svarer hovedparten af interviewpersonerne, at det er størrelsen på deres hus, der lige præcis passer til deres behov. Det er lidt anderledes i spørgeskemaundersøgelsen, hvor kun 25% svarer, at det er det vigtigste.

Både nærheden til byen og de gode indkøbsmuligheder spiller ligeledes en afgørende rolle for glæden ved at bo i kvarteret, ligesom nærheden til naturen er af afgørende betydning. Det gælder for alle de adspurgte, og betydningen af adgangen og nærheden til naturen er også helt central i besvarelsene fra workshopdeltagerne.

Ingen af interviewpersonerne nævner nærhed til familie og venner som værende af særlig betydning, men det er til gengæld væsentligt i forhold til spørgeskemabesvarelsene.

Det kan muligvis skyldes, at interviewpersonerne nævner betydningen af venner i forbindelse med spørgsmålene om tilknytning til naboerne.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

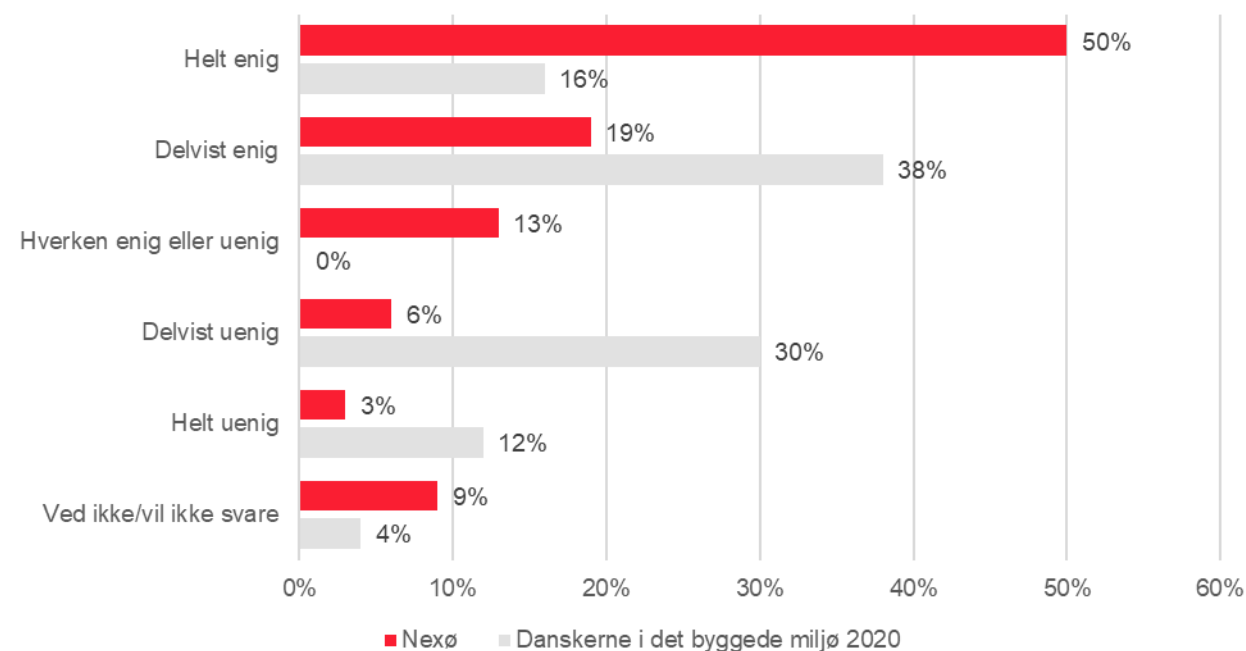
Halvdelen af de adspurgte i Nexø svarer, at de er helt enige i, at deres boligs arkitektur er vigtig, når de vedligeholder deres bolig. Det samme gør sig kun gældende for 16% på landsplan. I Nexø er 12% helt eller delvist uenige i udsagnet mod 42% på landsplan.

Interviewpersonerne peger ligeledes på kvarterets historie og særlige særkende som værende meget vigtig og afgørende for den renovering, man foretager. Det fremgår også tydeligt i samtalerne på workshop, dialogvandring og interviews. Flere fortæller, at det næsten altid fører til samtaler om huset, både indvendigt og udvendigt, så snart man fortæller at man bor i et Svenskehus.

Ligesom det er en fælles referenceramme, når man møder ligesindede fra de andre gader eller andre kvarterer i Rønne.

Det er nærliggende at fornemme en slags 'broderskab' mellem Svenskehusejerne. Derfor svarer mange også, at husets særlige historie og arkitektur har stor betydning.

Min boligs arkitektur (design, udseende) er vigtig for mig, når jeg vedligeholder min bolig

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

Det fremgår tydeligt, både i spørgeskemaet og blandt interviewpersonerne, hvor meget kulturarven betyder for det at bo i et Svenskehus. Det har meget stor eller ret stor betydning for 53% af respondenterne.

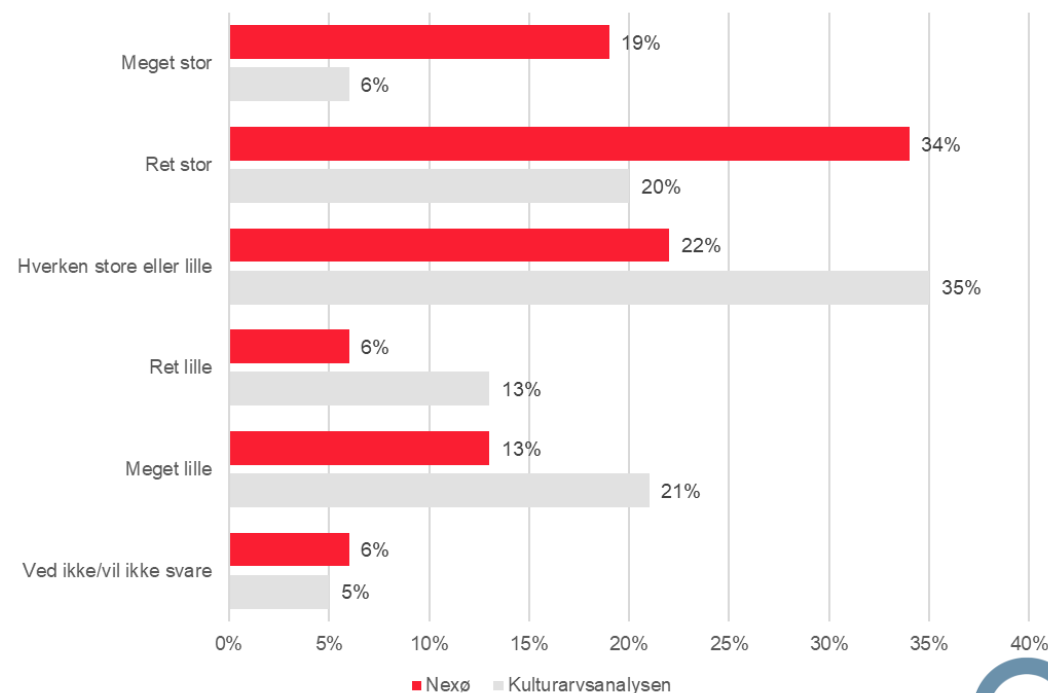
I Nexø er det tre gange så mange som svarer, at kulturarven har stor betydning for deres bosætningsvalg sammenlignet med Kulturarvsanalysen.

Desuden svarer dobbelt så mange i Svenskehusene som på landsplan, at historiske steder har betydning for deres livskvalitet. Og fire gange så mange i Svenskehusene, sammenlignet med besvarelserne fra Kulturarvsanalysen, svarer, at historiske steder gør, at man finder fællesskab med andre mennesker.

En interviewperson siger det faktisk så tydeligt:

"Men det er jo derfor, jeg bor her..."

Hvilken betydning har kulturarven for dit valg af det sted, du bor? Kulturarven er her forstået som den danske bygningskultur, dvs. de fredede og bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer i by og land, der kan fortælle om byggeskik, arkitektur og kulturhistorie.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

Alle vi har talt med, både ved dialogvandring, workshop, videnscafé og i interviews, har bekræftet betydningen af kvarterets historie.

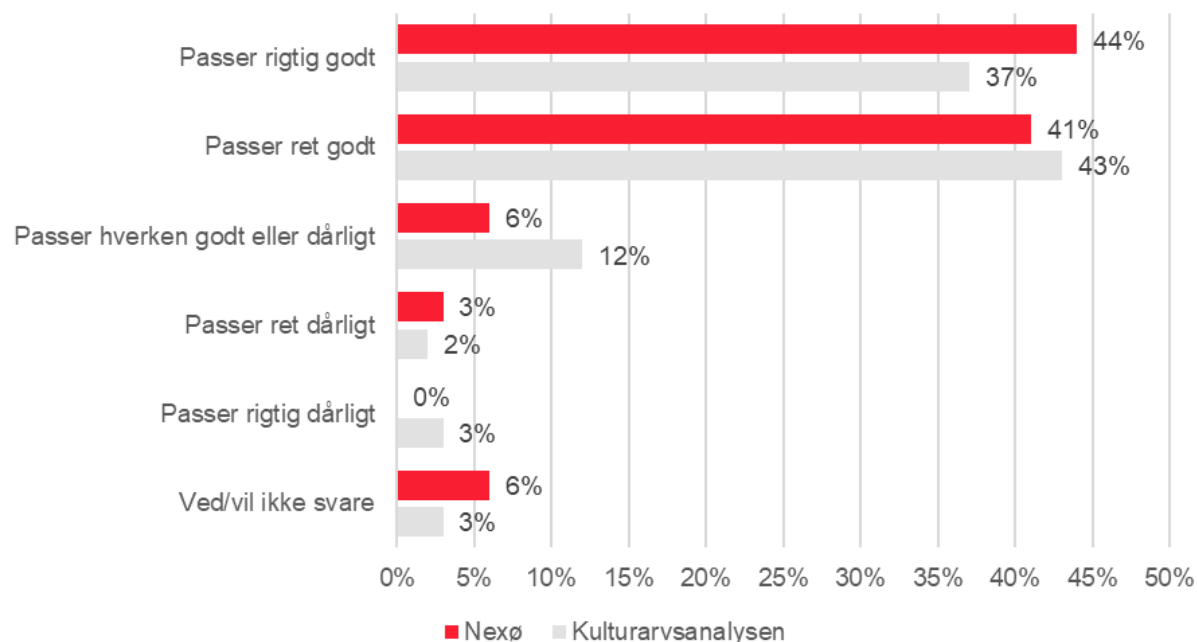
Tre gange så mange svarer, at kulturarven har stor betydning for deres bosætningsvalg sammenlignet med den nationale Kulturarvsanalyse.

Det siges nok allertydeligst af familien, der er interviewet sidst i denne rapport, og som i dag bor i borgmesterens hus.

Faderen i familien udtrykker det således:

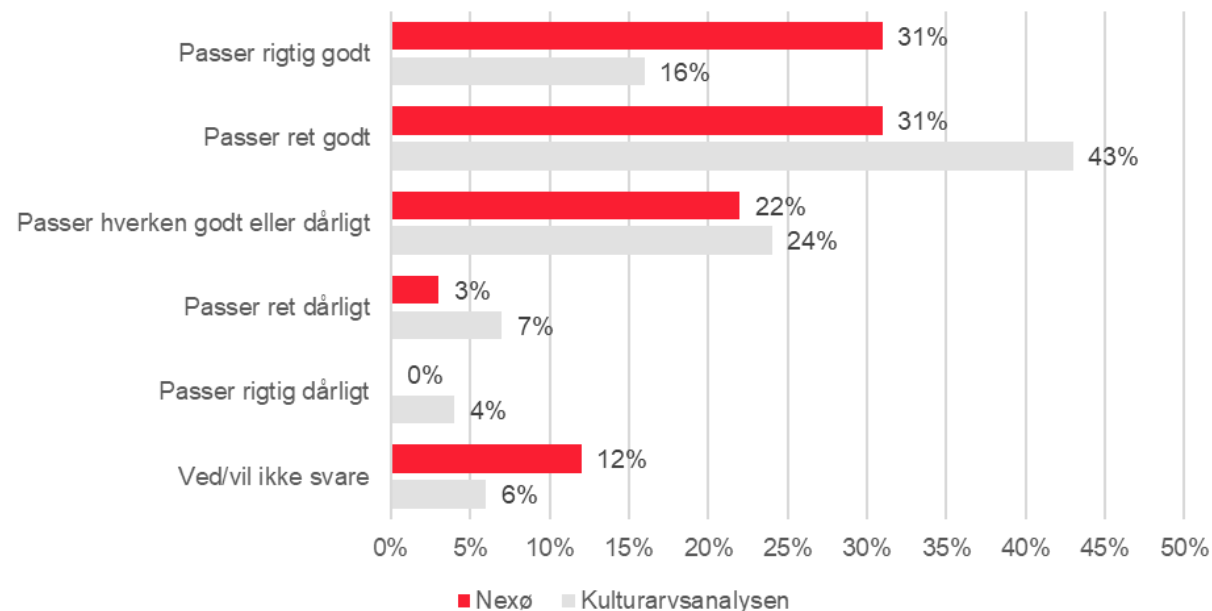
“Vi er jo ikke bornholmere eller danskere, og vi forstår ikke helt, hvorfor det er så særligt at bo i huset, men vi mærker, at alle generationer i Nexø holder Svenskehusene i deres hjerter, og vi oplever, at det en vigtig historie og at husene er en vigtig gave fra svenskerne.”

Historiske steder giver mig en øget forståelse for, hvordan det var i fortiden

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Historiske steder giver mig en forståelse for nutidens forhold

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

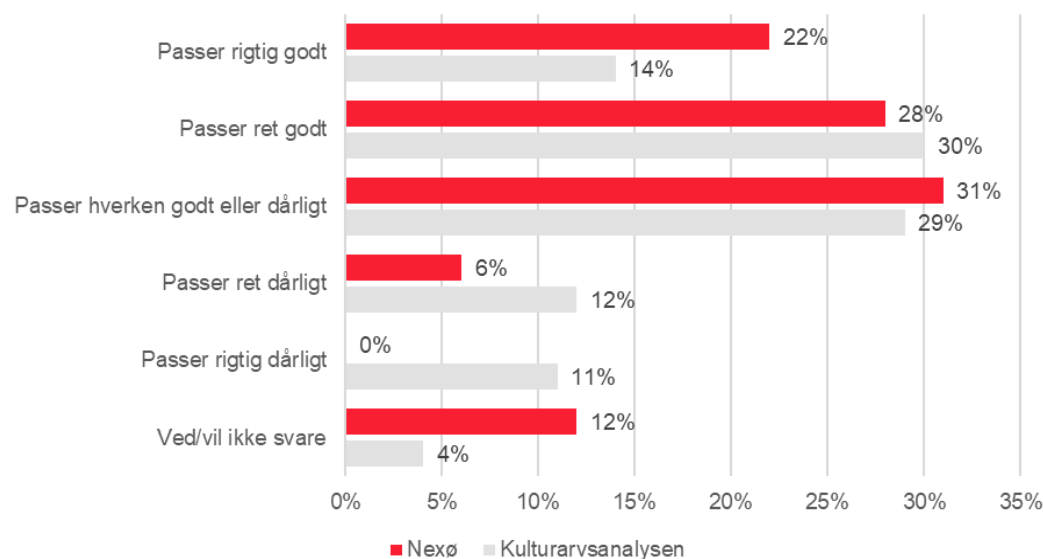
Næsten ni ud af ti svarer, at historiske steder giver dem en øget forståelse for, hvordan det var i fortiden.

Over halvdelen svarer, at historiske steder giver dem en forståelse for nutidens forhold. Det er cirka det samme niveau som i Kulturarvsanalysen.

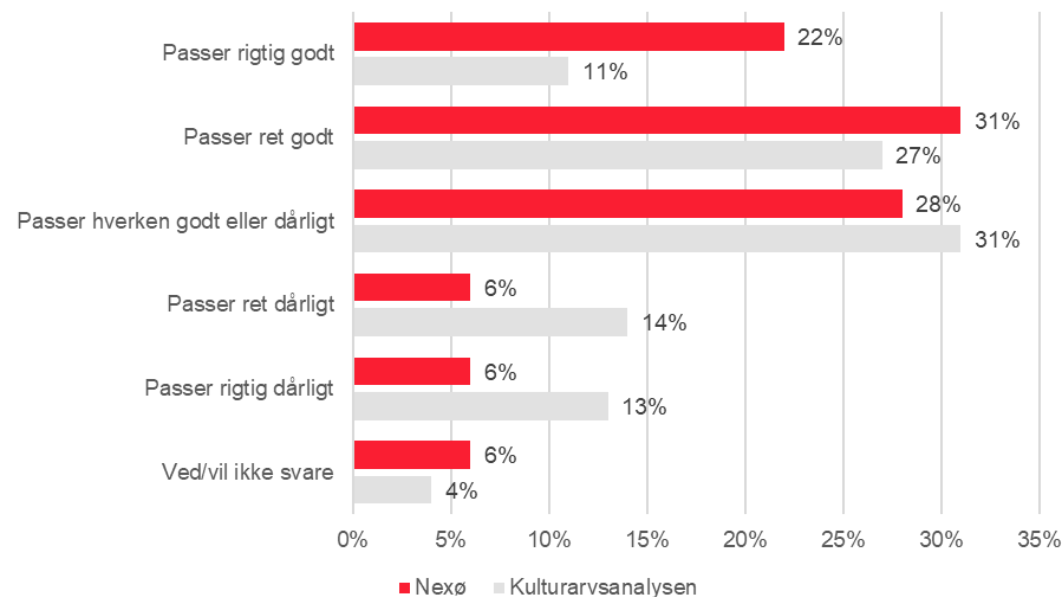
12% af de adspurgte svarer "ved ikke/vil ikke svare".

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Historiske steder giver en forståelse for, hvem jeg er

Historiske steder har betydning for min livskvalitet

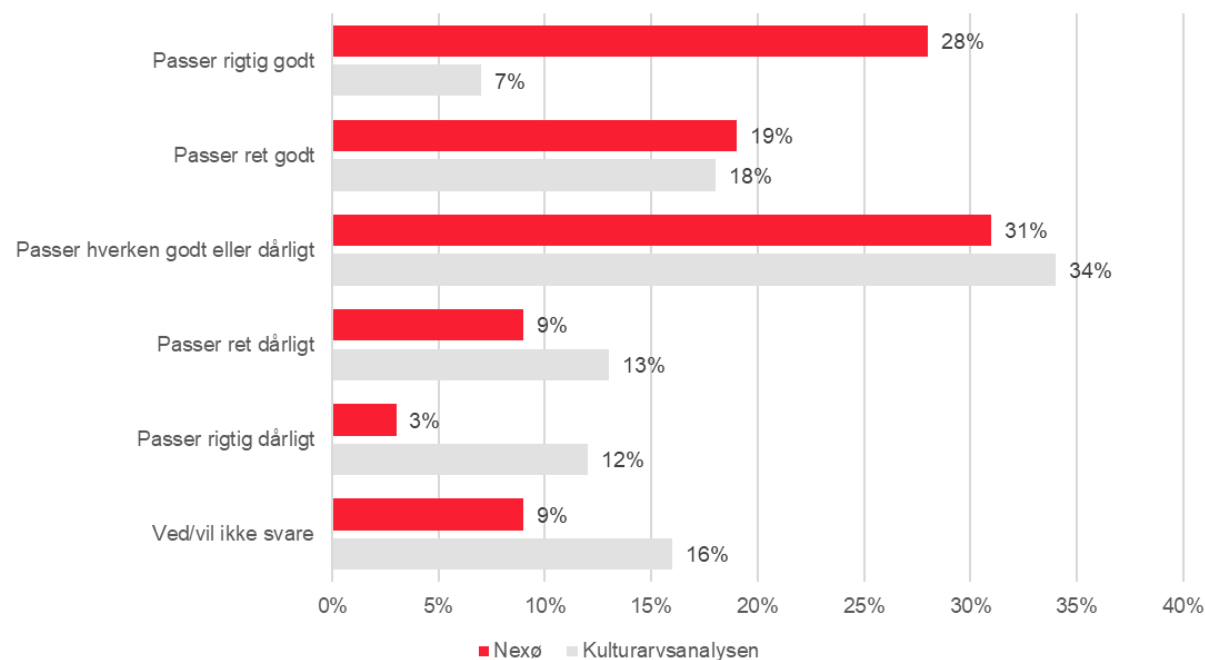
DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

44% svarer, at historiske steder giver dem en forståelse for, hvem de er. Omvendt svarer 23%, at udsagnet passer ret dårligt eller rigtig dårligt.

22% svarer, at historiske steder har betydning for deres livskvalitet. Det er dobbelt så mange som på landsplan. Sammenlignet med Kulturarvsanalysen svarer halvt så mange af de adspurgte i Nexø, at udsagnet passer dårligt.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Historiske steder gør, at jeg finder fællesskab med andre mennesker

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

Fire gange så mange svarer, at udsagnet passer rigtig godt sammenlignet med Kulturarvsanalysen.

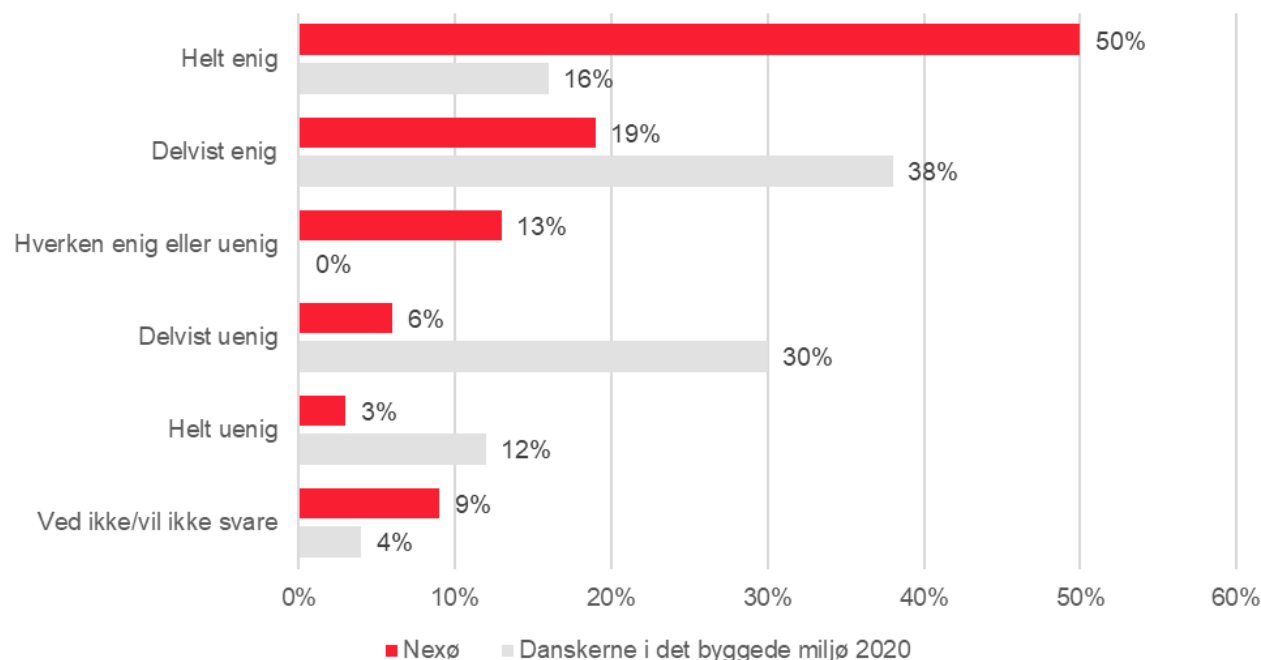
12% svarer, at historiske steder ikke gør, at de finder fællesskab med andre mennesker. Det er halvt så mange som på landsplan.

Derudover svarer 31% af de adspurgte "hverken eller".

Besvarelser sammenstillet med "Kulturarvsanalysen" 2020

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

Min boligs arkitektur (design, udseende) er vigtig for mig, når jeg vedligeholder min bolig

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

Halvdelen af de adspurgte i Nexø svarer, at de er helt enig i, at deres boligs arkitektur er vigtig, når de vedligeholder deres bolig.

Det samme gør sig kun gældende for 16% på landsplan.

I Nexø er 12% helt eller delvist uenige i udsagnet mod 42% på landsplan.

Besvarelser er sammenstillet med "Danskerne i det byggede miljø" 2020.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

DET VIGTIGSTE VED AT BO I ET SVENSKEHUS I NEXØ

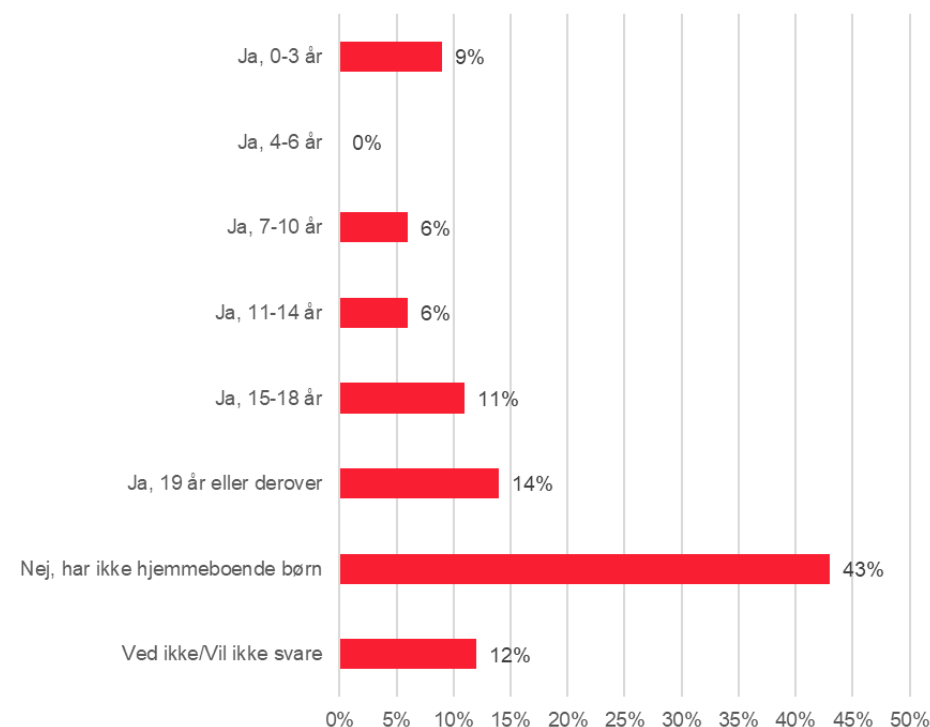
28% af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at nærheden til institutioner er vigtig, og 19% svarer ligeledes, at nærheden til gode fritidsaktiviteter har stor betydning.

Desuden svarer 16%, at det er vigtigt med gode vilkår for børnene.

I forhold til interviewpersonerne fremhæver kun de færreste betydningen af nærheden til skolen og muligheden for fritidsaktiviteter, men det kan tilskrives, at det ikke primært er børnefamilier, der er blandt respondenterne.

Det samme kan være begrundelsen for svarprocenterne i spørgeskemaundersøgelsen, hvor 43% angiver, at man ikke har hjemmeboende børn.

Har du hjemmeboende børn? Hvis ja, angiv venligst alderen på dit yngste barn

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

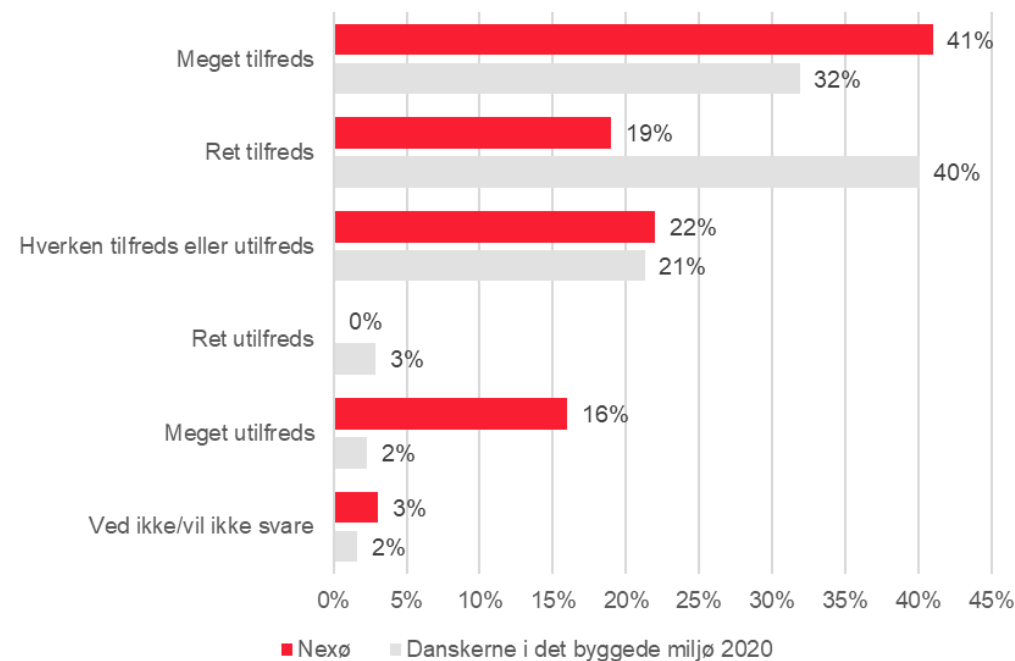
FORHOLDET TIL NABOERNE

Både respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen og interviewpersonerne svarer, at de er meget tilfredse med naboskabet i kvarteret.

Seks ud af ti af de adspurgte svarer, at de er tilfredse med naboskabet i deres område.

Det afspejler sig også i de svar, der fremkommer efterfølgende i forhold til hvilke typer samvær, man har med naboerne.

Hvor tilfreds er du med naboskabet i dit område?

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

FORHOLDET TIL NABOERNE

Seks ud af ti af de adspurgte i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de er tilfredse med naboskabet i deres område.

Det tilsvarende ses blandt respondenter i interviewene, der svarer, at de har et fint forhold til naboerne.

Man låner ting af hinanden og hjælper hinanden med praktiske opgaver og udfordringer. Fælles for respondenterne er, at alle svarer, at man kigger efter naboens hus, når de ikke er hjemme.

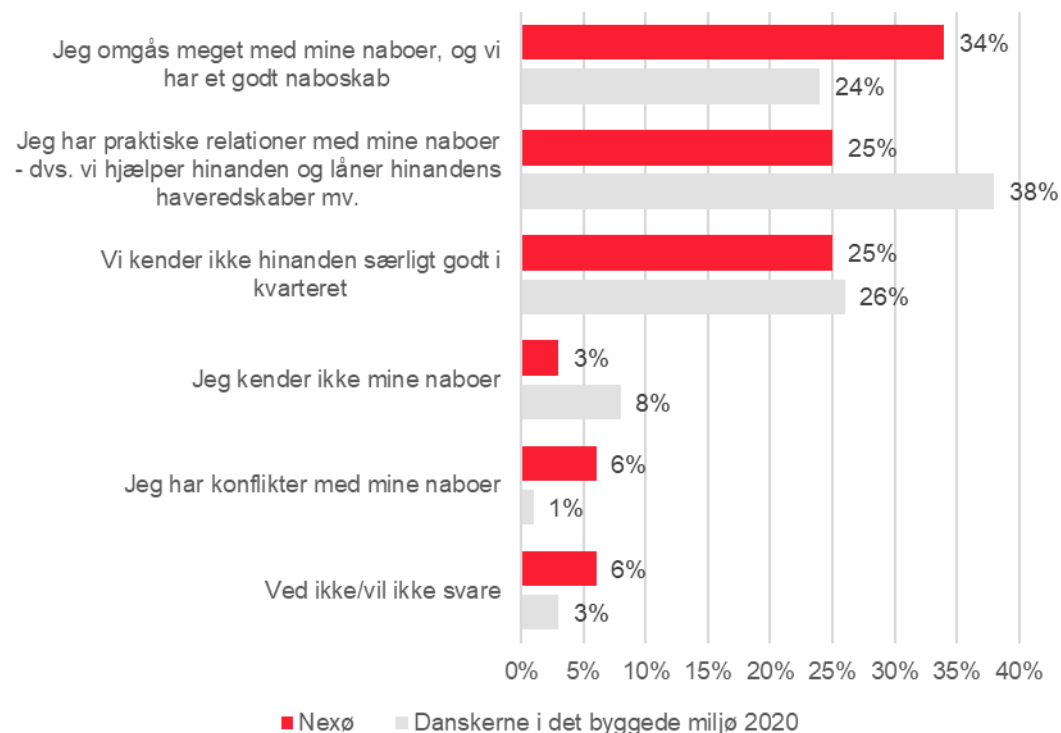
Desuden svarer mange, som det fremgår af diagrammet på næste side, at man hjælper hinanden med renovering og forskellige projekter i boligen samt lejlighedsvist havearbejde. Det samme siger interviewpersonerne.

Ligeledes fortæller man, at man passer hinandens husdyr, når naboen er på ferie.

Lidt færre svarer i interviewene, at man ses meget med naboen og har et naboskab, hvor man både spiser man sammen eller inviterer på drinks.

Det ser anderledes ud i spørgeskemaundersøgelsen, hvor 34% svarer, at de omgås meget med naboen og har et godt naboskab. Hvorimod 25% svarer, at de har praktiske relationer til naboen.

Hvordan er din relation til naboerne?

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

FORHOLDET TIL NABOERNE

Flest svarer, at de holder øje med hinandens boliger. Det er stort set på samme niveau som besvarelserne fra den nationale undersøgelse 'Danskerne i det byggede miljø'.

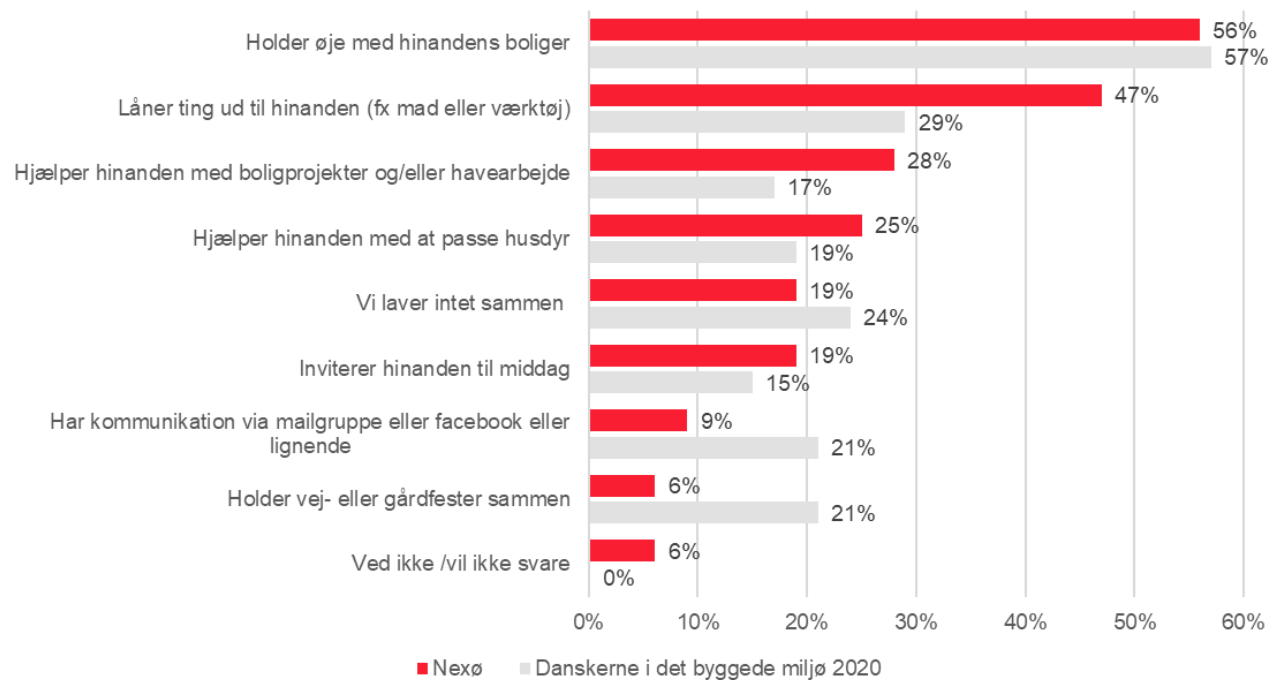
Bortset fra vej- eller gårdfester omgås de adspurgte i Nexø mere med deres naboer sammenlignet med 'Danskerne i det byggede miljø'.

Kun 6% svarer i undersøgelsen, at de er i konflikt med naboen. Det fortæller ingen i interviewene.

De færreste, både i interview og spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de ikke kender deres nabo og naturligt nok derfor heller ikke udveksler ting eller praktiske opgaver. I interviewdelen er det primært ældre borgere, der svarer sådan.

Det kan skyldes flere ting, men flere peger på, at de er alene, og at de er tilbageholdende i forhold til at henvende sig til nye, der er flyttet ind i nabohuset.

Hvilke af følgende gør du med dine naboer? (Sæt evt. flere krydser)

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

FORHOLDET TIL NABOERNE

44% af besvarelserne i spørgeskemaet svarer, at man foretrækker, at kommunen giver dispensation i forhold til gældende regler, hvis naboen søger om ret til at udvide sit hus. Det svarer til, at over dobbelt så mange af de adspurgte vælger forslag A fremfor B. Sammenlignet med besvarelserne i Kulturarvsanalysen svarer 16% flere, at man foretrækker dispensation, end man gør på landsplan.

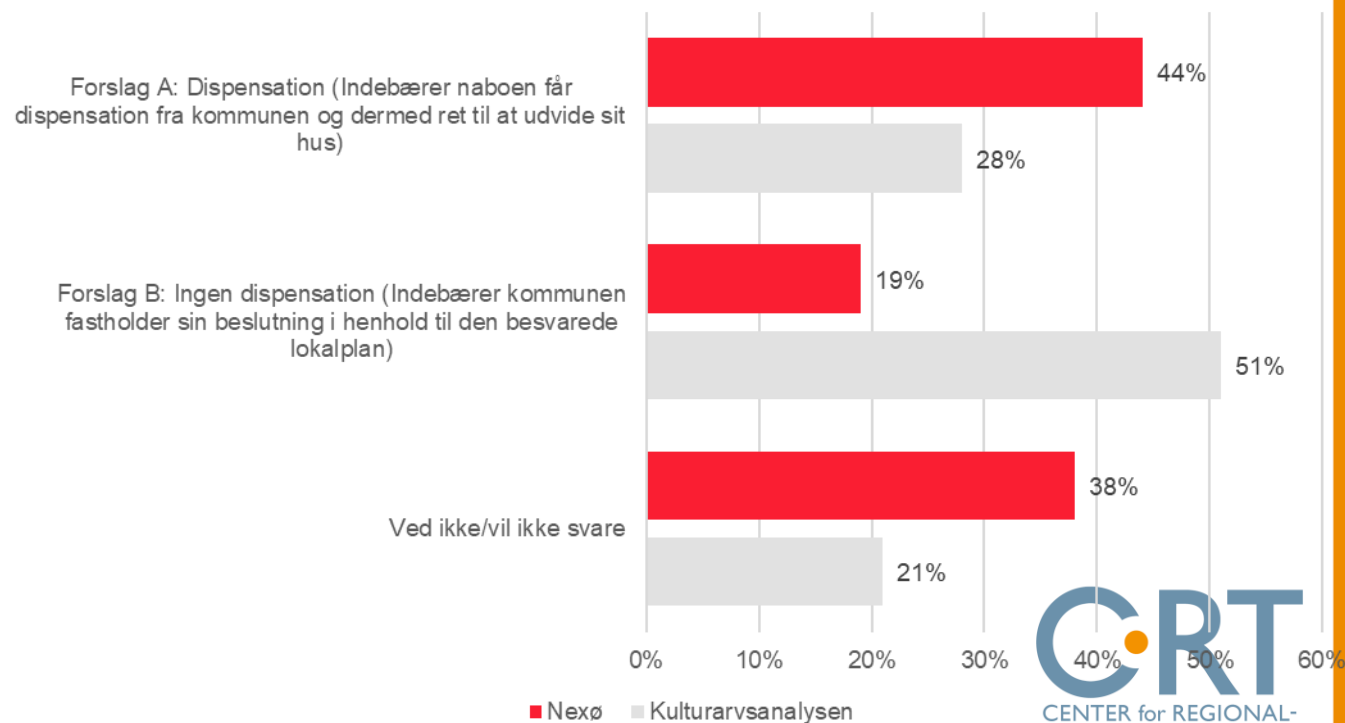
Det var svært at få et klart svar fra interviewpersonerne på den problematik.

Til gengæld var der mange kommentarer og indignation at spore blandt deltagerne i dialogvandringen i forhold til de forskellige løsninger og versioner, der var i forhold til døre, vinduer, farver og ikke mindst carporte.

Her drøftede man i høj grad både sanktioner i forhold til, hvorvidt de forskellige løsninger og typer af udseende var i tråd med eller i strid med den bevarende lokalplan.

Din gode nabo ønsker at udvide sit hus, men det må han ikke ifølge den bevarende lokalplan for området. Der findes to forslag – hvilket finder du mest rimeligt?

Der findes to forslag - hvilket finder du mest rimeligt?

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

TRYGHED

72% af respondenterne i spørgeskemaet svarer, at det er meget trygt eller ret trygt at bo i området.

12% er enten ret utryg eller meget utryg ved at gå alene efter mørkets frembrud mod 4% på landsplan.

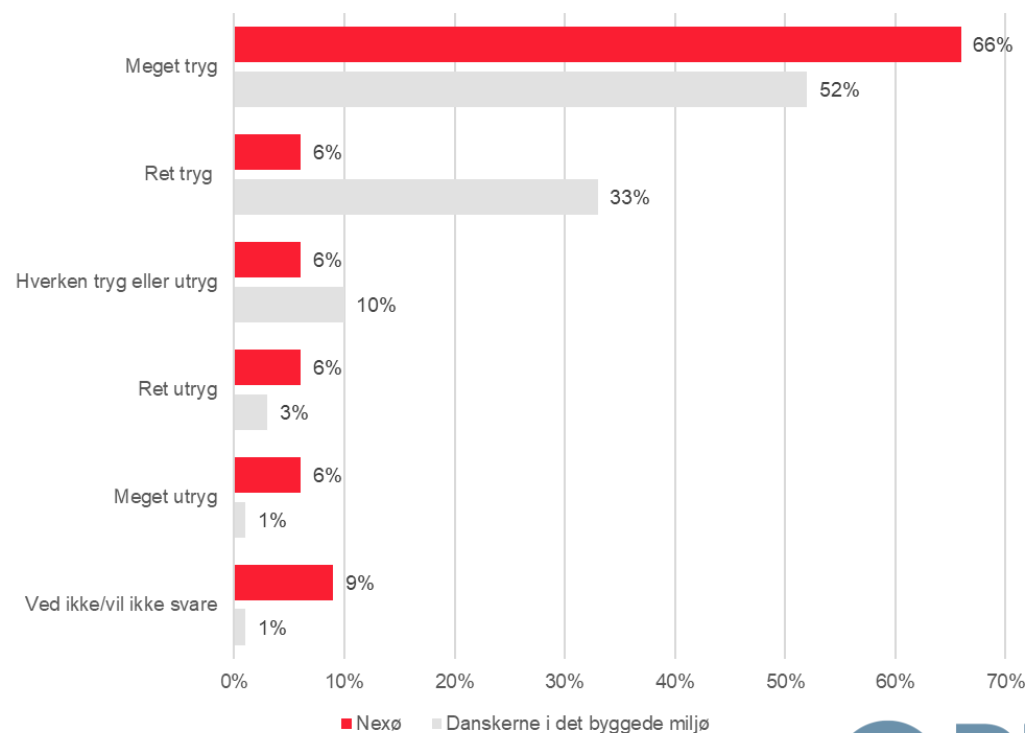
Dette bekræftes til fulde af interviewpersonerne.

Her fortæller de ældre personer, at de ikke længere går ud om aftenen.

I det hele taget går de ikke meget ud mere, har de fortalt. Dette skyldes Covid-19 pandemien, og derfor svarer de også, at de primært mødes med andre i hjemmet og i haven, som det fremgår af workshop-besvarelserne.

Det vides ikke, om det er de samme personer, der i spørgeskemaet svarer, at det er ret utrygt eller meget utrygt at gå alene efter mørkets frembrud.

Hvor tryg eller utryg føler du dig ved at gå alene i det område, du bor i, efter mørkets frembrud?

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

BEKYMNINGER KNYTTET TIL AT BO I SVENSKEHUSKVARTERET I NEXØ

Stigende energipriser er med rette det mest bekymrende blandt respondenterne. 15% flere er bekymret for dette sammenlignet med den nationale undersøgelse 'Danskerne i det byggede miljø'.

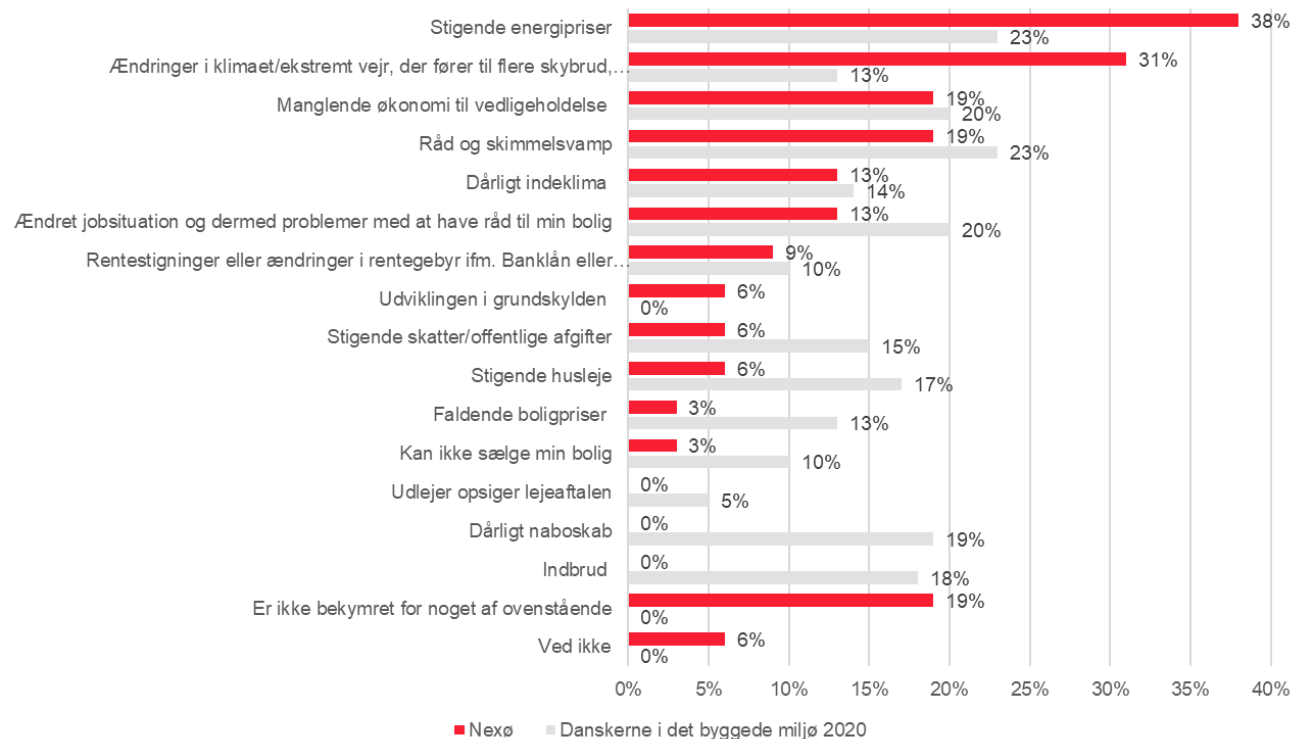
Derudover er næstflest bekymret for klimaændringer, der fører til skybrud og stormskader. Hertil svarer knapt hver tredje, at de er bekymrede, modsat på landsplan, hvor der kun er en bekymring blandt cirka hver tiende.

Mange af interviewpersonerne deler bekymringerne og fortæller samtidig, at de er bange for ikke at kunne forsikres tilstrækkeligt, fordi husene er gamle, fordi der har været vandskade, eller fordi man ikke ved, hvad der er under de gamle gulve med henvisning til råd og svamp.

Dette forstærkes af bekymringen for ikke at have tilstrækkeligt med midler til den type renovering, der kræves i henhold til lokalplanen. Det er især malingstyper og udgifter til håndværkere, som man fremhæver, hvis man ikke kan gøre det selv.

Det positive er, at ingen er bekymrede for indbrud og dårligt naboskab.

Til gengæld fremgår den følelse af grundlæggende bekymring desværre ikke, som især de ældre interviewpersoner har udtrykt i forhold til at bo på Bornholm i en tid, hvor Rusland opruster. De, der ikke husker krigen, har hørt fortællingerne om at blive ladt alene på Bornholm om og om igen.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

ØNSKER OG DRØMME FOR SVENSKEHUSET

Blandt andet har vi drøftet, hvilke ændringer man ønsker at tilføje eller tilføre sit Svenskehus, hvis der ikke skal tages hensyn til den bevarende lokalplan for området.

Her er svaret tydeligt, at flest peger på muligheden for at etablere en form for udestue eller tilbygning med glas, hvor familien kan spise ude eller dyrke livet mellem ude og inde.

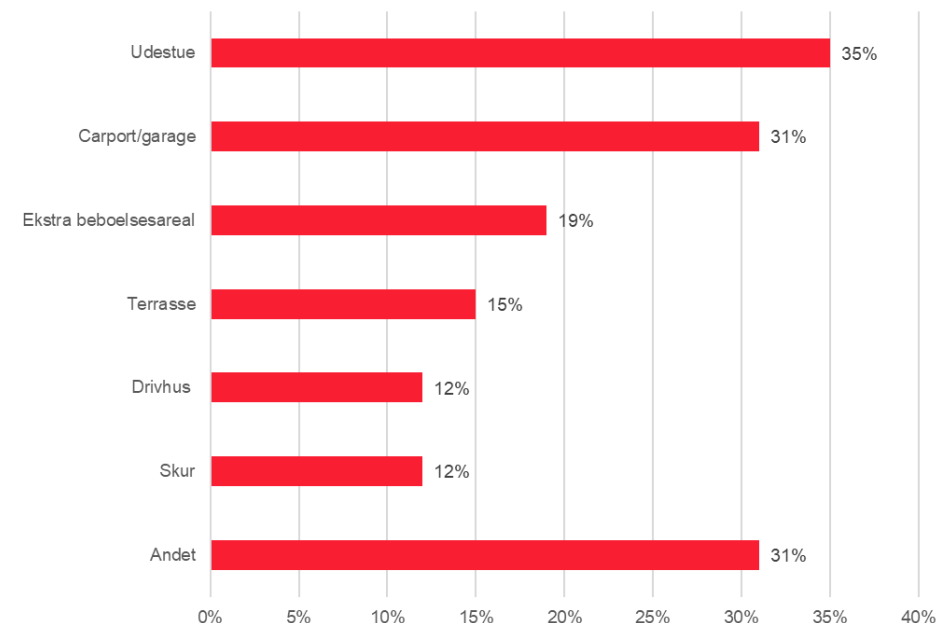
Dernæst ønsker man enten at etablere en carport eller garage eller renovere den eksisterende.

Som det efterfølgende fremgår af dialogvandringerne, er der stor fokus på, hvad man må i forhold til carporte og garager og de mange typer, der allerede findes i kvarteret.

Kun ganske få af interviewpersonerne ønsker sig ekstra boligkvadratmeter.

Hvorimod 19% af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at det er tilfældet.

Hvis du kunne ændre på dit svenskehus, uden at tage hensyn til den bevarende lokalplan for området, hvad drømmer du så om? (Du må gerne vælge flere svar)

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE & UDDYBENDE INTERVIEWS

ØNSKER OG DRØMME FOR SVENSKEHUSET

I interviewene er der kun en enkelt, der ønsker sig henholdsvis en terrasse og et drivhus.

Det ser anderledes ud i spørgeskemaundersøgelsen, hvor 15% af respondenterne drømmer om en terrasse og 12% ønsker sig et drivhus.

I billederne fra dialogvandringen viser en af deltagerne, hvor fint begge dele kan integreres i hendes baghave.

Det er bemærkelsesværdigt, at mere end 1/3 af respondenterne svarer, at de ønsker andre ændringer i forbindelse med deres Svenskehus end der er angivet som forslag.

Det fremgår ikke af undersøgelsen, hvad respondenterne særligt peger på, men fra interviewene ved vi, at flere ønsker lys i form af ovenlys ved trappen, et tagvindue og en Velux-altan.

Desuden fortæller interviewparret i forbindelse med det afsluttende dybdegående interview, at de drømmer om at dele det store loftsværelse i to. Det fordrer to vinduer i gavlen – ét til hvert værelse. Desuden ønsker de at åbne til kip.

Flere interviewpersoner fremkommer dog også med følgende udsagn:

”Jeg har alt” og ”Jeg er tilfreds med det hele, som det er!”

DIALOGVANDRING

DIALOGVANDRING

Gennem indslag i TV2 Bornholm om projektet Vores Kvarter og udsendelse af pressemeddelelse til den skrivende presse på Bornholm blev der inviteret til dialogvandring i Svenskehuskvarteret en onsdag eftermiddag, og syv beboere tog imod tilbuddet.

Målet var, at vi sammen og iført kamera, workshophæfte, kuglepen og varmt tøj blev klogere på kvarteret.

På turen var vi særligt interesseret i at finde ud af, hvordan deltagerne oplever at bo i Svenskehusene, og derfor havde vi lavet et hæfte, som skulle udfyldes ved hvert af de tre stop, der var tilrettelagt på forhånd.

Formålet med hæftet var at hjælpe til at samle de tanker, beskrivelser og oplevelser, som opstod, både individuelt og i forbindelse med de mange gode samtaler undervejs i workshoppen.

Det var samtidig vigtigt at understrege, at der ingen rigtige eller forkerte svar var til spørgsmålene eller refleksionerne, det vigtigste var at indfange tanker og overvejelser undervejs.

Der opstod mange gode diskussioner undervejs om både døre, vinduer, carporte, farver, malingstyper, fodmure, tilbygninger og haver.

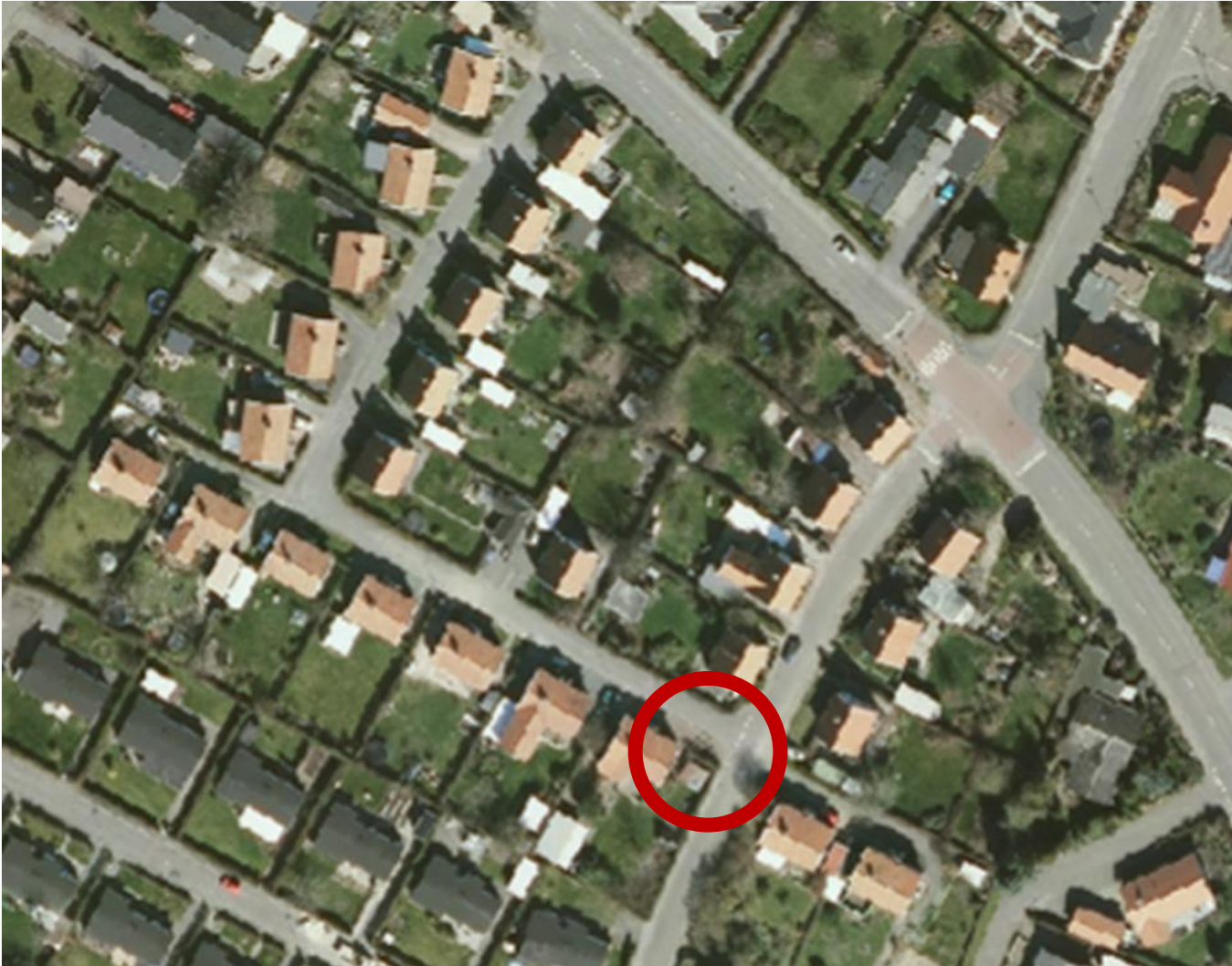
Hæftet findes bagest i rapporten som bilag.

DIALOGVANDRING **STOP #1**

HJØRNET AF KONG GUSTAFSVEJ OG GUSTAV MØLLERSVEJ

BLÅ POSITIVE ORD, OG **RØDE**
NEGATIVE ORD, SOM MAN
FORBINDER MED STEDET:

DIALOGVANDRING **STOP #1**

HJØRNET AF KONG GUSTAFSVEJ OG GUSTAV MØLLERSVEJ

DE ORD, TANKER OG FØLELSER, DER UMIDDELBART DUKKER OP, NÅR DELTAGERNE SER PÅ STEDET, ER:

- Det er en ældre del af Svenskehusene. Der er ro på vejen, når man kigger op langs svinget
- Der fornemmes hygge og trivsel. Det er en stille vej, og der opleves forskellige igangværende tiltag
- De grønne farver på husene virker kolde, og denne følelse suppleres af manglen på vedligehold
- Imidlertid iagttages der også manglende skodder, forskellige typer døre, manglende renovering af trappen foran huset og i det hele taget ukurante tiltag i forhold til de bestemmelser, der er knyttet til husene

“Valg af farver til husene bør ske således, at der ikke ligger eksempelvis 2 grønne i hver sin nuance ved siden af hinanden”

DIALOGVANDRING

Der blev passioneret drøftet farver på fodmuren.

Hvilke regler er egentlig gældende?

DIALOGVANDRING **STOP #1**

HJØRNET AF KONG GUSTAFSVEJ OG GUSTAV MØLLERSVEJ

DET, DER OPLEVES GODT VED STEDET, ER:

- Stilheden, nostalgien og selve Svenskehusenes historie
- Det er en tidslomme, og det rolige kvarter har sjæl
- Det meste fremstår pænt, men der er dog vekslende kvalitet

DET, DER OPLEVES MINDRE GODT VED STEDET, ER:

- Husene ligger meget tæt, og der er dårlig asfaltering
- Desuden er der rod og skraldespande foran nogle af husene
- Endelig forbinder man det med slidt, forfaldent, kedeligt og koldt

“Det er af stor betydning for et positivt indtryk for mig, at der er ryddet op, altså at der ikke står en masse ting ude ved vejen”

DIALOGVANDRING

"Jeg synes, at selvom vinduerne er nye, så er det vigtigt, at de er sprossevinduer"

"Det er vigtigt, at skodder for vinduer reetableres"

Hvilke vinduer er de rigtige... med sprosser, uden sprosser eller et af hvert? Og hvordan er det med skodder?
Heldigvis er der ingen regler for vinduesdekorationen 😊

DIALOGVANDRING

Hvilken farve er den rigtige på fordøren?

Skal den være lakeret eller olieret, eller må den være malet ... og hvilke farver gælder så?

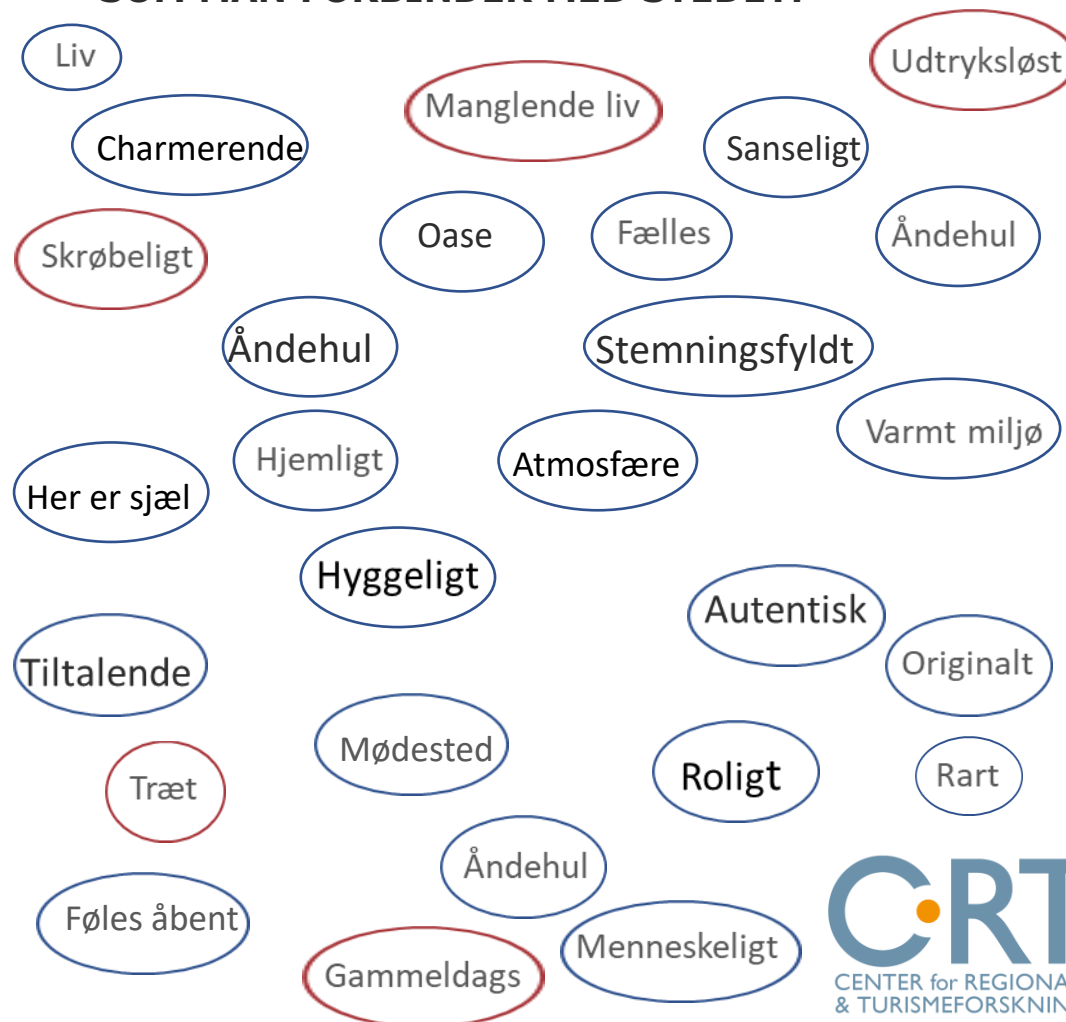

DIALOGVANDRING **STOP #2**

LEGEPLADSEN MELLEM PARADISVEJ, HEDTOFTSVEJ OG SVERIGESVEJ

BLÅ POSITIVE ORD, OG **RØDE** NEGATIVE ORD,
SOM MAN FORBINDER MED STEDET:

DIALOGVANDRING **STOP #2**

LEGEPLADSEN MELLEM PARADISVEJ, HEDTOFTSVEJ OG SVERIGESVEJ

DE ORD, TANKER OG FØLELSER, DER UMIDDELBART DUKKER OP, NÅR DELTAGERNE SER PÅ STEDET, ER:

- Det er en oase med megen hygge
- Et hyggeligt mødested med en legeplads
- Det er et rigtig godt rum for børns bevægelse og rammer om gode fællesskaber for børn og voksne
- Den lille legeplads ser dog lidt trist ud og virker som om den ikke bliver benyttet
- Det er et vel tænkt åndehul i midten af kvarteret og kan danne rammen om megen fællesskab
- Der er en hyggelig atmosfære, og området indbyder til fællesskab
- Det ligner et sted, vi boede i tidligere

Det ord, der går allermest igen og som karakteriserer området, er ordet fællesskab.

"Om vinteren kælker op til 25 børn, der bliver kørt hertil fra nær og fjern. De kælker på det, der hedder Ostebakken, fordi en mand tidligere solgte ost på gaden".

DIALOGVANDRING **STOP #2**

LEGEPLADSEN MELLEM PARADISVEJ, HEDTOFTSVEJ OG SVERIGESVEJ

DET, DER OPLEVES GODT VED STEDET, ER:

- Her er rummelighed, og det fungerer som samlingssted
- Det inviterer til gode ideer fordi her er så mange anvendelsesmuligheder
- Det er et skønt grønt areal
- Området er gemt væk fra biler – ja bare gemt væk, selvom det er midt i det hele.
- Her er hyggeligt, fordi der er græs

DET, DER OPLEVES MINDRE GODT VED STEDET, ER:

- Her virker lidt nedslidt
- Legeinstallationerne virker lidt for moderne
- Der er intet negativt at sige

DIALOGVANDRING STOP #2

LEGEPLADSEN MELLEM PARADISVEJ, HEDTOFTSVEJ OG SVERIGESVEJ

GENERELLE BETRAGTNINGER OG KOMMENTARER:

"Det område med den etablerede legeplads ville i forhold til min optik passe bedre ind, hvis den var lavet af træ og ikke af plastik og stål"

"Hvad nu, hvis man laver en naturlegeplads"

"Området rummer store muligheder for ved hjælp af beplantning at lave spændende ruminddeling og "hide aways" for både voksne og børn"

"Hvorfor bruges samlingsstedet ikke hverken sommer eller vinter. Børn går bare ind og leger, men jeg ser aldrig forældrene mødes med børnene og sludre"

"Der mangler en grill, og det er ikke rigtig nogen 'mødeplads' i ordets bedste forstand"

"Der mangler faciliteter til fællesskaber på tværs af generationer"

"Her kunne være en pavillon ligesom den på travbanen"

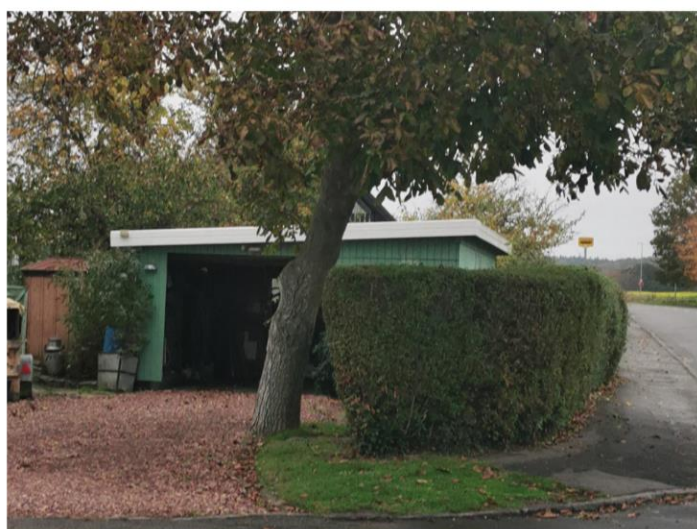
"Sikke mange events man kan have her"

"Jeg har gjort mig nogle observationer, som f.eks. at der rigtig mange steder på pladser, torve, parker, strøg og ved havnene både er helårs træningsinstrumenter og legepladser. Hvad der får smilet frem er, at folk i alle aldre benytter sig mere eller mindre spontant af muligheden for lidt træning/ bevægelse. Pladsen kunne være en mulighed, hvis der bliver iværksat projekt"

DIALOGVANDRING

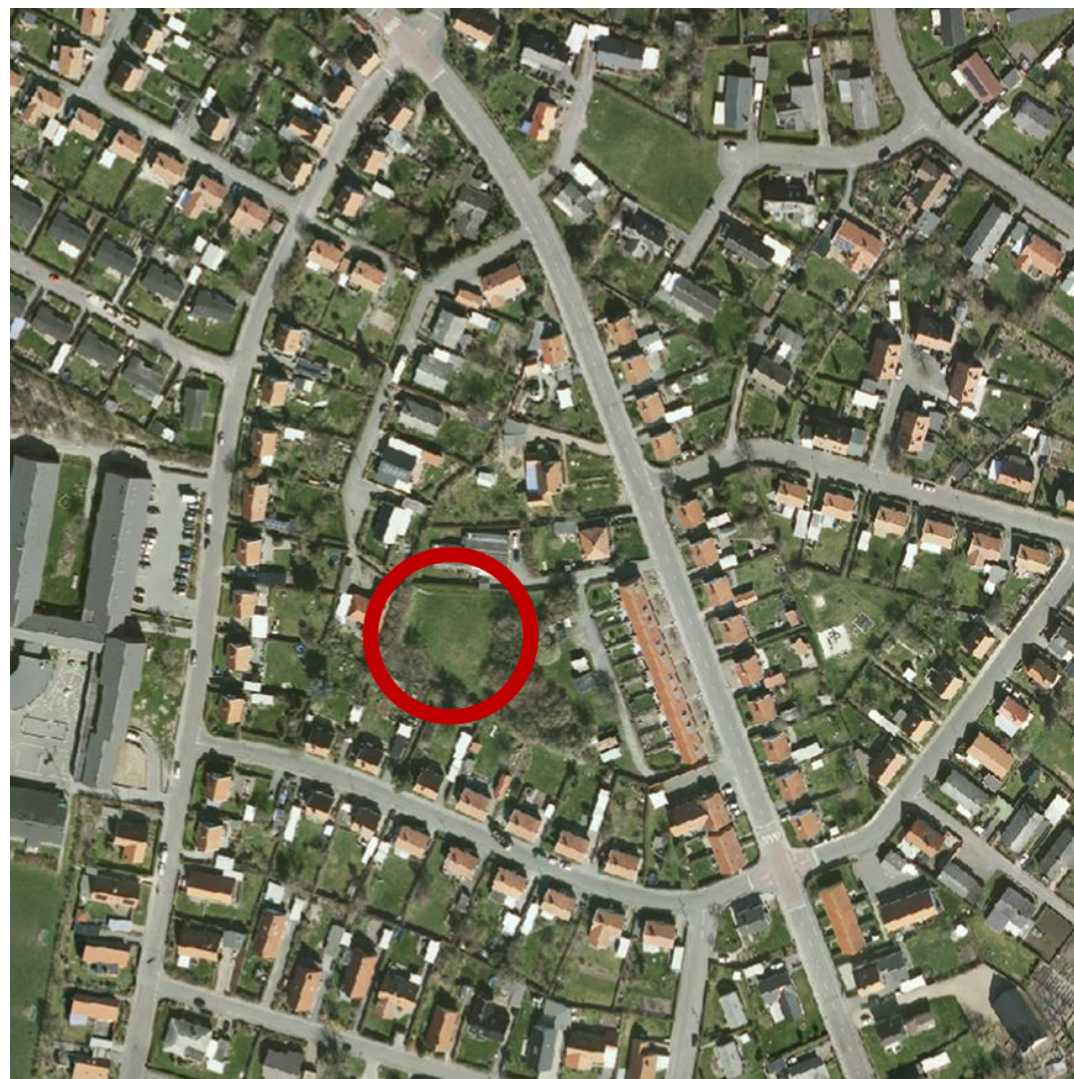
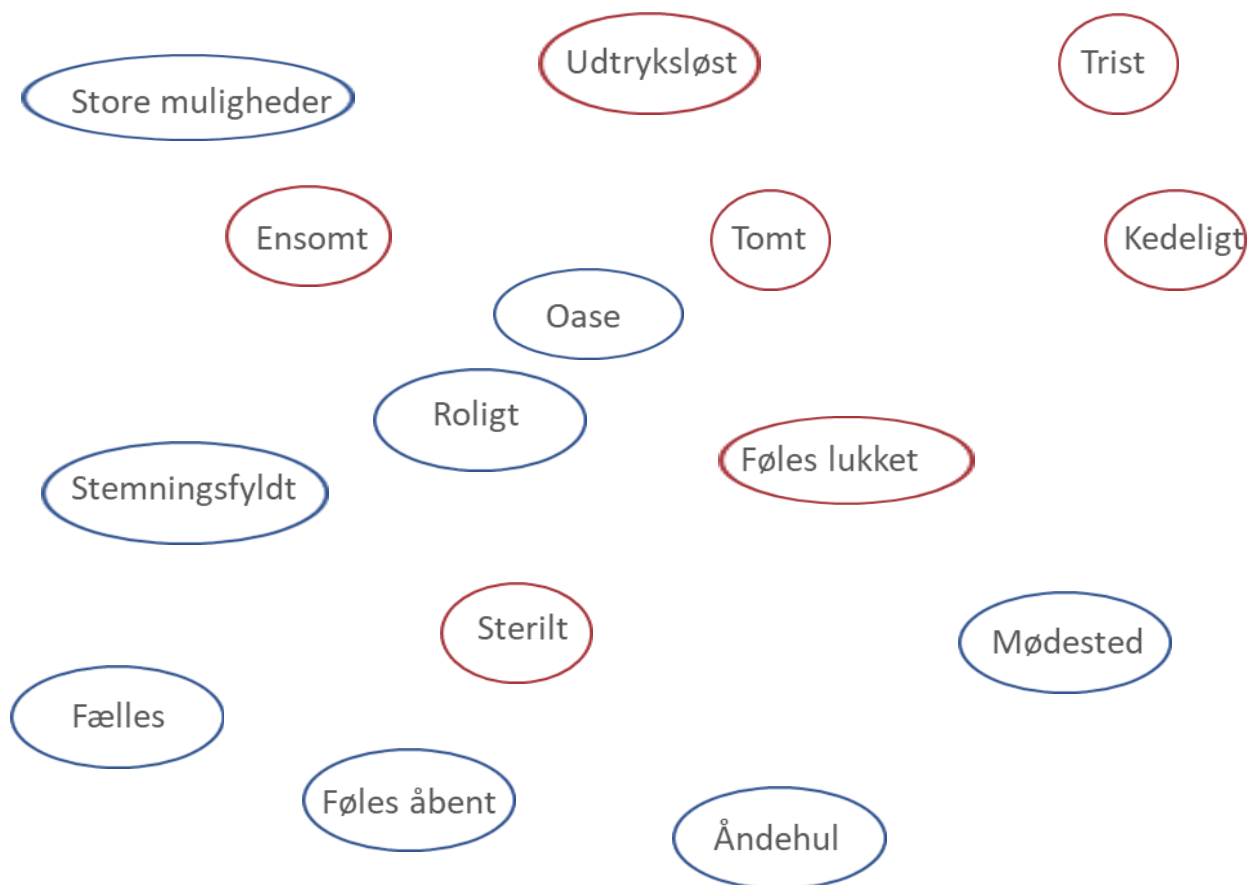
DRØMMEN OM EN CARPORT...
Hvordan skal den se ud og er tilgivelse
lettere end tilladelse

DIALOGVANDRING **STOP #3**

GRØNT OMRÅDE MELLEM PARADISVEJ, LINDEBERGVEJ OG KONG GUSTAFSVEJ

BLÅ POSITIVE ORD, OG **RØDE** NEGATIVE ORD, SOM
MAN FORBINDER MED STEDET:

DIALOGVANDRING **STOP #3**

GRØNT OMRÅDE MELLEM PARADISVEJ, LINDEBERGVEJ OG KONG GUSTAFSVEJ

DE ORD, TANKER OG FØLELSER, DER UMIDDELBART DUKKER OP, NÅR DELTAGERNE SER PÅ STEDET, ER:

- Her er mange muligheder, men lige nu er det lidt tomt
- Det er et åbent sted, men der sker ikke ret meget
- Det er et areal, der burde bruges
- Jeg kan virkelig godt lide stedet
- Der er så mange kroge med potentiale
- Her sker ingenting
- Man kunne lave en svævebane, som mange ville få glæde af
- Skolebørn går bare igennem
- Hundeluftere mødes her, og det udløser rigtig mange løse hunde og ikke mindst hundelorte
- Det er et oplagt sted at etablere et fælles mødested for kvarteret

DIALOGVANDRING **STOP #3**

GRØNT OMRÅDE MELLEM PARADISVEJ, LINDEBERGVEJ OG KONG GUSTAFSVEJ

DET, DER OPLEVES GODT VED STEDET, ER:

- Der er mange muligheder for at etablere noget spændende
- Jeg kan virkelig godt lide, at der ikke er noget
- Det er et dejligt grønt område midt i kvarteret
- Hulehygge
- Muligheder

DET, DER OPLEVES MINDRE GODT VED STEDET, ER:

- Det er tomt og ubrugt
- Det ligger "alene"
- Det bliver ikke brugt optimalt
- Adgangsforholdene bør forbedres

DIALOGVANDRING

Vil du se min smukke have?
Her er alt hvad mange drømmer
om – sandstensterrasse,
overdækket terrasse, drivhus,
havestue frugt- og bærhave,
krukkehave og udnyttet anneks

SAMMENHÆNG MED RESTEN AF NEXØ

I forhold til sammenhængen mellem Svenskehuskvarteret og resten af Nexø har vi indsamlet følgende udsagn og betragtninger:

- *"Forholdsvis tæt på byen – med tryk på **forholdsvis**"*
- *"Meget rent klassisk bebyggelsesområde"*
- *"Måske det var meget godt, at der kom opmærksomhed på, hvordan man holder husene rigtigt, sådan at de kan stå 50 år til. Mindst."*
- *"Det er oppe i tiden at have noget originalt. Folk kan godt lide, at der ikke er to ens farver. Det er en ny strømning. Genbrug. Nu skal det ikke bare være nyt og smart det hele."*
- *"Der er også et turismepotentiale i husene, der ikke bliver udnyttet nu".*

SVENSKEHUSENE I ORD OG TANKER

ORD, DER BESKRIVER MIT SVENSKEHUS

På baggrund af interviews og vandring har vi samlet en række ord og udsagn, der beskriver Svenskehusene:

- Godt indeklima
- Hyggeligt
- Charmerende
- Godt kvarter
- Rummeligt
- Atmosfære
- Godt miljø
- Autentisk
- Historisk
- Varmt
- Farverigt
- Stil
- Charme
- Monument over 2. verdenskrig
- Midlertidig bebyggelse
- Krigen
- Hjælp
- Bydel
- Ikon
- Flotte og særprægede
- Sjæl og charme

"Svenskehusene er som Volvo og Saab: Ikke til at slide ihjel"

VI SIGER OM OS SELV OG HINANDEN

ORD, DER BESKRIVER BEBOERSAMMENSÆTNINGEN I KVARTERET:

På baggrund af interviews og vandring har vi samlet en række ord og udsagn, der beskriver det man siger og tænker om sig selv og de mennesker, der bor i Svenskehusene:

- Venlige
- Glade for at bo her
- Passer sig selv
- Blandet yngre og ældre
- Der er kommet flere til med mindre børn
- Man hilser på hinanden
- Man kommer hinanden ved
- Her er et forestående/igangværende generationsskifte
- Bornholmere og ikke-bornholmere dør om dør
- Her er plads til alle
- *"Når du bor i et parcelhus i Nexø, så behøver du ikke tale med naboen hen over hækken. Når du bor i Svenskehusene, så taler folk sammen. De kommer hinanden ved. Alle skal ind og se, hvordan man bor."*
- *"Kvarteret er ikke så 'bohème' eller så 'Greenwich Village' som i Rønne. Det kunne måske skyldes at i Nexø er en vej en vej. Noget, man skal bruge til at transportere sig igennem".*
- *"En varieret flok". En del hører til den kreative klasse der 'ikke har mange penge, men kan få meget ud af lidt'.*
- *"Håndværkertyper med fingersnilde, bådebyggere og fiskere. Alle render rundt med en malerspand hver sommer'.*

FREMTIDEN I SVENSKEHUSENE

ORD, DER BESKRIVER FREMTIDEN I SVENSKEHUS-KVARTERET

På baggrund af interviews og vandring har vi samlet en række ord og udsagn, der beskriver fremtiden i Svenskehusene:

- Hav fokus på at fortælle historien
 - Generationsskifte
 - Ændringer af huse
 - Populære
 - Mere kom-sammen
 - Hjælpe hinanden mere
 - Enighed og aftaler om ensartede ydre forbedringer
- *"Man bør sikre at skarpheiden kommer på plads".*
 - *"Et sted man kunne søge viden; en konsulent, der siger, at du skal huske at gøre det eller det. Sikre den formaliserede videndeling mellem beboerne."*
 - *"Når et hus står tomt, kunne man måske købe det og gøre det til besøgscenter og café. Føre det tilbage, så det stod så originalt som overhovedet muligt. Inde i huset kunne der være billeder af de andre Svenskehuse. Før og nu. Og beboerne ville have et samlingssted."*

***“Vores kvarter
er en levende
tidslomme”***

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED 'DEN LILLE PIGE PÅ KØKKENBORDET'

Nexøs borgmester N. E. Harild i samtale med fru Karen Kofoed i det dejlige køkken. Familien Kofoed var de første til at flytte ind i Paradisvej 34, Nexø.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED 'DEN LILLE PIGE PÅ KØKKENBORDET'

Som det ses på det foregående billede var det en stor dag, da borgmester N.E. Harild kunne hilse på familien Kofoed, der var flyttet ind i det første Svenskehus på Paradisvej 34. Huset var ikke bare færdigbygget, det var også indrettet med indsamlingsstøtte fra hele Bornholm.

Borgmesteren flyttede efterfølgende selv ind i et Svenskehus lidt længere oppe ad gaden på Paradisvej 42.

Ulla Bertelsen er i dag 80 år og endnu engang fotograferet i køkkenet ved vinduet. Dog ikke i det oprindelige svenskehus, men et par gader derfra, hvor hun har boet i 60 år.

Hun husker tydeligt, hvor genert hun var, da borgmesteren kom på besøg med henholdsvis en journalist og en fotograf fra Bornholms Tidende. Artiklen, der kom ud af besøget, kan læses i sin fulde længde på de næste sider under overskriften: *"Her er saa dejligt, at man skulde tro, man drømte"*.

Artiklen giver et enestående indblik i den opmærksomhed, der er omkring huset og kvarteret og de helt nye topmoderne bekvemmeligheder, som huset rummer.

Ulla har indvilget i at fortælle om årene fra hun var fire til hun var otte år, hvor hun boede i huset sammen med sine forældre og sin bror, der var to år ældre. Hun fortæller om minderne, om tankerne og hvorfor de ikke blev boende til trods for, at der var så dejligt, at hendes mor næsten troede, hun drømte.

Ulla Bertelsen, 80 år, Nexø

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED 'DEN LILLE PIGE PÅ KØKKENBORDET'

"Vi boede i Hjortestræde, der blev bombet. Det eneste vi fandt i ruinerne, var en lille figur og en dyb tallerken, som min bror fik. Så blev vi kørt i lastbil til Rønne og senere til Aakirkeby, hvor vi lå på gulvet, mens flyene fløj over hovedet på os. Jeg husker det tydeligt. Det var så uhyggeligt." Jeg tænker normalt ikke på det, men da jeg skulle interviewes blussede det hele op igen." Sådan fortæller Ulla om minderne fra overgangen mellem det gamle og det nye hjem i Nexø.

Hun fortæller videre, hvor dejligt det var at komme til huset. Først og fremmest var der varmt. Det var kun faderen, der arbejdede, og hun husker, hvordan hun sad med sin bror i vinduet ved gadelygtens skær og holdt øje med, når far kom hjem. Her sad de også og spillede og sang. Der var jo endnu ikke noget 'børneliv' på gaden, og i øvrigt var det farligt at gå i byen på grund af nedstyrtningsskuffen fra de bombede huse.

Selvom huset var så dejligt, og som det også fremgår af artiklen med Ullas mor, som var så glad for det nye køkken og ikke mindst et rigtigt toilet med træk og slip, så blev familien kun boende i fire år. Det skyldes, at lejekontrakten udløb og familien fik tilbudt at købe huset. Men det turde faderen ikke, for huset var et 'statslåns'hus', der kostede 25.000 kr. og han var eneforsørger, så det turde han ikke binde an med.

Så de var enige om at flytte til et gammelt hus til 6.000 kr. Kravet var dog, at der var etableret et toilet med træk og slip, "men det var jo koldt, for der var ikke centralvarme", husker Ulla. Hun slutter af med refleksionen:

"Det var rigtig dejligt at bo der, men jeg kunne ikke tænke mig at få et Svenskehus i dag. Der vil komme alt for mange minder tilbage. Særlig hvis jeg satte mig i køkkenet!"

"Jeg tænker så meget på, hvad der sker med russerne nu. Det sidder her i hjertet. Det er så uhyggeligt, når man kan huske alle de grimme ting."

Fra ruinerne af Hjortestræde 7, hvor familien Kofoed boede før bombardementet, til Paradisvej 34, hvor familien flyttede ind knap fem måneder efter.

Besøg i de to først færdige Træhuse:

Her er saa dejligt, at man skulde tro, man drømte -

Men der følger Ubehageligheder med at være de første Træhusbeboere: Uendelig mange Besøg hver eneste Dag - Det eneste, man mangler i Husene, er de Tusinder af Minder, man havde i de gamle Huse.

Aldrig nogensinde tidligere i deres henholdsvis 6- og 3-årige Levetid har Cyklehandler Kofoeds to Børn, Tommy og Ulla i Nexø set saa mange fremmede Mennesker paa Besøg hver eneste Dag i deres Hjem, som de har gjort det nu de sidste fjorten Dage, hvor de med deres Forældre og deres Bedsteforældre er flyttet ind i eet af de to færdige Træhuse i Nexø.

Dag og Aften kommer Folk paa Besøg, kigger sig interesseret omkring, faar forevist alt, og slaar Gang paa Gang Hænderne sammen i beundrende: "Næh", "Ih" og "Aah, hvor Dejligt". Mange Gange er det vildtfremmede Mennesker, som Familien, slet ikke kender. Men man holder aabent Hus i denne Tid. Det manglede da bare, siger Fru Kofoed, en lille, kraftig, smilende og munter Dame, der Dagen igennem – ind imellem Besøgene – nusler omkring i sit yndige lille Hjem. Travlt optaget af at faa alting i orden. (Og travlt optaget efter at få rensat ud paa de nye Gulve efter de ikke altid lige hensynsfulde Besøgende, der af og til kunde tørre Fodtøjet lidt bedre af, inden de traadte ind.)

Da Fotografen og jeg forleden Eftermiddag kiggede indenfor i Hjemmet, var der selvfølgelig andre Fremmede. Det var endda Folk, der var kommet helt fra København. Ganske vist var de paa Øen i andet Ærinde.

Her bliver vi boende

Men de vilde ikke være bekendt at rejse tilbage, uden de havde set de Huse, der staar saa meget Ry om. Og Fru Kofoed forklarede engletaalmodigt alt, hvad Gæsterne vilde have Besked paa. Man kunde tydeligt høre, at hun var ved at være trænet i Job'et som Foreviser og efterhaanden var ganske klar over, hvad det var Folk vilde se for at faa deres Nysgerrighed stillet. Og mange Gange for at få en lille Indsprøjtning Misundelse!

Ja, er her ikke dejligt, siger Fru Kofoed, og lukker Døren op til det, man nu som Husmoder interesserer sig allermest for: Det pragtfulde Køkken, hvor der er taget alle de Hensyn til Komfort og Praktiskhed, der i det hele kan tages. Indbyggede Skabe, moderne Staalvask med koldt og varmt Vand. Og saa Komfuret. Et hypermoderne Gaskomfur, der overhovedet ikke griser et Køkken, der derfor kan holdes helt i hvidt. Der er rigelig Plads i Køkkenet. Saa meget, at man har kunnet indrette den dejligste Spisekrog i et dejligt lyst Hjørne.

Her er saamænd saa dejligt her i Spisekrogen, siger Fruen, at vi ofte, naar vi faar Gæster, sidder herude om aftenen. Joh, det er et dejligt Hus, det er det. Og vi vil sandelig gerne blive boende, hvis det ellers kan lade sig gøre.

Besøg i de to først færdige Træhuse: Her er saa dejligt, at man skulde tro, man drømte -

Overhovedet intet bjerget fra det gamle Hjem

Hvor var det, De boede, før bomberne kom?

Da boede vi i Hjortestræde nede i min Svigerfaders Ejendom. Men den blev helt ødelagt og brændte fuldstændig ned. Vi reddede overhovedet ikke nogetsomhelst derfra, lige bortset selvfølgelig fra det vi stod og gik i.

Der er altsaa ikke een eneste af tingene her i Huset, der har været Deres egen?

Nej, det er der ikke. Vi har købt nogle af Møblerne, Stuen derinde f. eks., og jeg vil regne med, at vi har kunnet flytte ind for ca. 2500 kr.. Selvfølgelig er der mange Ting, vi ikke har faaet endnu, og som vi skal have senere. Smaating af den Slags, man altid skal have i et Hjem, og som vi samler med Aarene.

Resten af Møblerne er altså Bombemøbler?

Ja, det er det. Og jeg synes selv, det er ganske pæne Ting, vi har faaet. Vi har ogsaa faaet en Del Sengetøj, Gangklæder, Køkkenudstyr og sådan noget. Dels af Indsamlingen og dels af Venner og Bekendte.

Masser af Plads i Villaen

Mens vi gaar rundt og ser de forskellige Værelser i Villaen, tager de første Gæster Afsked med endnu en Række Lovprisninger over dette dejlige Hjem, men knapt er de ude af Døren, 7-8 andre Mennesker holder deres Indtog med mange Undskyldninger for, at de kom.

Vi vilde da lige indenfor og se, hvordan I har indrettet jer. Og atter er Fru Kofoed lutter Smil mens hun begynder paa Forevisningen endnu en Gang. »Her er altsaa Køkkenet, er det ikke dejligt? Her er Stuen, ja, ja, jo, vi er glade ved det, nej, vi flytter sikkert aldrig, og »her har vi en Stue til Svigerfader, ja, her ser rædsomt ud i Øjeblikket, jeg har lige været til Uddeling paa Teknisk Skole og har faaet nogle Smaating, og jo, ovenpaa har vi Soveværelse og Børneværelse. Og i Kælderen, ih, ja, en Masse Plads Saadan gaar det Dagen lang og ofte Aftenen med. Saa det er nu ikke lutter Idyl at være de første Træhusbeboere, hvis man ikke har Taalmodighed i Overflod.

Mange Minder blev i det ødelagte Hus

Mens Fru Kofoed viser sine Gæster rundt, taler vi lidt med hendes Svigerfader, pens. Lods Kofoed, der ejede det Hus, hvor Familien boede i Hjortestræde. Ogsaa han er vældig glad for det nye Hjem, og selvom man havde det - det understreger baade han og Fru Kofoed Gang paa Gang - ualmindelig godt hos de hjælpsomme Mennesker, hvor man var indkvarteret fra Bombardementet til man kunde flytte ind i Træhuset, saa er det nu rart at faa sit eget igen. Bare at kunne være sig selv og vide, at man ikke ligger nogen til Byrde.

Men, siger Kofoed halvt bedrøveligt, der er jo alligevel saa meget, man gaar og savner selv i dette dejlige Hus. Alt det, man havde samlet sammen gennem et langt Liv og alt det, der knyttede sig saa mange Minder til. Det fik vi ikke Spor med af. Og nu maa vi begynde at samle forfra. Det gaar vel ogsaa nok. Det skal jo gaa.

Besøg i de to først færdige Træhuse:

Her er saa dejligt, at man skulde tro, man drømte -

Man skal vel ogsaa først vænne sig til at bo i saadan et moderne Hus?

Ja, de første Dage var det hele jo saa nyt. Navnlig skulde min Svigerdatter jo vænne sig til, hvor hver enkelt Ting var henne, og hvordan man skulde behandle det. Fru Kofoed kommer til paa dette Tidspunkt af Samtalen: Ja, ja, men det gaar godt nu. Nu er jeg allerede saa langt fremme, at jeg kan give de vordende Træhusbeboere Undervisning, naar de kommer og kigger indenfor og skal se det hele.

Bjergede kun én Ting fra Huset

Selvom Kofoeds Villa vel nok er den, der maa holde haardst for - den ligger jo nærmest ved Paradisvej - er der dog ogsaa livligt Besøg i det andet Træhus, Bungalowtypen, hos Arbejdsmand Petersen og Hustru. De bor i Bungalowen sammen med Fru Petersens Mor, og de er ligeledes overmaade glade for Huset. Ogsaa de har forstaaet at indrette sig praktisk for forholdsvis smaa Midler.

Vi boede tidligere i Grønnegade, siger Petersen, og vort Hjem brændte helt ned til Grunden, kun een eneste Ting bjergede vi fra Ruinerne, det var denne lille Porcelænshest, som jeg fik engang i Fødselsdagsgave. Den laa helt nede i Bunden af Ruinerne. Fuldstændig uskadt. Alt andet var ødelagt. Saa De kan nok forstaa, at den har faaet en Hædersplads. Det føles ærligt talt lidt tomt i den første Tid, at man skal undvære alt det, man havde samlet sammen gennem et langt Liv. Det skal ikke nægtes.

Jeg ser ellers, De har Billeder paa Væggen og forskellige andre Nipsting. Har De faaet det gennem Indsamlingen?

Nej, det har vi faaet gennem Venner og Bekendte. Min Kone har faaet en Del af sin Familie, og det hjælper jo altsammen med at hygge op herinde.

Man skal vænne sig til af bo saadan. . . .

Hvordan er De ellers tilfreds med at bo saadan, Fru Petersen. Der var vel ikke nær saa moderne i Deres gamle Hus?

Nej, det var det ikke, men alligevel vilde vi naturligvis hellere have undgaaet, at det Hjem blev ødelagt. I denne dejlige Bungalow bor vi saa rart og saa behageligt, at man faktisk skulde tro, at det var en Drøm. De første Dage var ærlig talt ikke morsomme. Vel, siger hun til Manden?

Nej, vi skulde jo vænne os til at bo saadan . . .

Ja, for der var jo saa meget, vi slet ikke var vant til. Men nu gaar det ganske godt, og jeg maa sige, at vi er vældig glade ved at bo her. Alting er saa praktisk indrettet. Vi har denne store Stue, saa har vi et stort, lyst Soveværelse, et andet Værelse, som vi ogsaa bruger til Stue, og saa Køkkenet.

Ja, siger Petersen, saa er der en dejlig stor Kælderplads, og vi maa da endelig ikke glemme Centralvarmen. Det er jo absolut en Lettelse. Jeg har saa tit tænkt paa, hvad i Alverden der skulde være blevet af os, om vi ikke havde haft disse Træhuse som Hjælp fra Sverige. Saa var der vist gaaet mange Aar, inden vi havde faaet noget Sted at bo igen.

Besøg i de to først færdige Træhuse: Her er saa dejligt, at man skulde tro, man drømte -

Indrettet sig for godt et Par Tusinde

Hvor meget har det nu kostet Dem at indrette Dem saa hyggeligt, som De har gjort det her?

Naah, det er ikke saa let at sige. Jeg vil regne med, at vi har gjort det for godt et Par Tusinde Kroner, maaske 2500. En stor Del af de Møbler, vi har faaet, er Bombemøbler. F. Eks. har vi møbleret Spisekrogen i Køkkenet med Bombemøbler, som vi har ladet kvikke op med lidt Maling og saadan. Saa har vi faaet en hel Del Enkeltmøbler af forskellig Slags, en hel Del Sengetøj og Køkkentøj. Meget mangler vi naturligvis endnu i at have det komplette Udstyr, men det kommer jo nok med Tiden.

Hvor meget er det, man skal give i Leje for saadan et lille Paradis som dette?

Det bliver 52 Kroner.

Og hvor længe maa De blive boende? De vil maaske ogsaa som Fru Kofoed blive boende her hele Tiden?

Naah, hvorvidt vi vil bo her hele Tiden, er jo ikke let at sige. Vel er vi glade ved at bo her, uendelig glade endda, men derfor kan det jo godt ske, at vi vil bygge vort Hus op igen. Navnlig da, hvis vi kan faa nogen af de her mange Millioner at spæde til med. For ellers kan vi ikke klare det. Hvor længe er det, vi maa bo her, Mor? Jeg tror, det er tre Aar, Kontrakten kommer til at lyde paa, naar vi nu faar den underskrevet.

Efter at vi ogsaa hos Petersens havde faaet Køkkenet forevist med usædvanlig Stolthed af Husmoderen, ligesom vi ogsaa kiggede indenfor i de andre Værelser, tog vi Afsked, for at give Plads til nye Besøgende med nye Spørgsmaal. Og disse mange Besøg, af forholdsvis fremmede Mennesker vil være almindelige et Stykke Tid endnu, til Træhusene en Dag er saa almindelige, at man ikke mere snakker om dem. Men lad deres Indehavere hygge sig i uforstyrrethed i det lille Samfund, som hele Kvarteret af Træhuse i Nexø bliver. Et pynteligt lille Samfund. Indvendigt som udvendigt.

*Lille Ulla skal vaskes,
men det er saa dejligt
nu, der er nemlig
varmt Vand i Hanen*

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED MARIT STARN BØRNELIVET I SVENSKEHUS-KVARTERET

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED MARIT STARN

BØRNELIVET I SVENSKEHUSKVARTERET

Marit Starn voksede op sammen med sine forældre og sin søster fra 1957 til 1972 på Kong Gustafsvej 1.

Pigerne boede på loftet, for der var to værelser, og hun mindes, at det var helt nøgleklare huse, som svenskerne overdrog.

Hun fortæller, at i kvarteret mellem Kong Gustavsvej, Gustav Møllersvej og Lindebergvej var de 90 børn i alle aldre. Helt op til de store drenge, der var flabede og drilledede.

De legede på gaderne hver eftermiddag og hver aften efter den kolde aftensmad, for de fleste mødre gik hjemme, og der var ingen, der gik i børnehaven. Derfor kunne der også serveres varm mad hver dag til middag, hvor skolebørnene i øvrigt havde fri til at spise hjemme.

Den foretrukne fællesleg var 'bøtteskjul'. Det var hårdt for de små at skulle følge med, men det lærte de jo af, som hun siger.

Der var et hierarki mellem børnene. *"Man skulle ikke tro man var noget"*. Pigerne tegnede desuden huse med kridt på gaderne. De tegnede grundplan og indrettede og indrettede og indrettede, fortæller hun. Desuden skrev de bilnumre op.

Marit fremhæver især, hvor godt det var tænkt af svenskerne, at der var integreret legepladser mellem husene allerede i forbindelse med etableringen af hele kvarterets bebyggelsesplan.

Det var fantastisk, at der allerede fra starten var taget så stort hensyn til børnene.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW MED MARIT STARN

BØRNELIVET I SVENSKEHUSKVARTERET

De voksne havde et fint fællesskab, og naboen fik kvarterets første fjernsyn, så derfor mødtes 20-30 børn der for at se børnetime.

Fællesskabsånden kom også til udtryk om sommeren, når børnene cyklede til Balka for at bade eller på 'Sjølla' hvor der var svømmeundervisning. Nogle forældre samlede en hel flok af kvarterets børn sammen og tog ansvar for badeturen.

Tilsvarende om vinteren passede de store børn på de små, når der var kælke- og skiture til Paradisbakkerne.

Genboen tog initiativ til, at børnene gik Luciaoptog den 13. december hvert år. Marit fortæller, hvordan hun og de unge piger i kvarteret gik på besøg i hvert enkelt hjem hvert år indtil de blev store.

Der var så lydt i husene, at de unge tog del i de voksnes privatliv. Derefter delte de erfaringerne og fortællingerne med de andre børn i hele kvarteret.

Endelig fortæller Marit, at mange af de voksne fik øgenavne, og der blev fortalt historier om kvarterets særlinge.

Hun fortæller blandt andet, at børnene var bange for børnelokkere, der havde fået det prædikat i kvarteret.

"Der var en fredelig ånd og stemning, og de voksne var meget opmærksomme på børnene. Jeg husker ikke noget om alvorlige konflikter, hverken internt mellem de voksne eller mellem børnene i kvarteret".

A man with a beard, wearing a red Adidas hoodie, stands on the left side of a kitchen. A woman with her hair in a ponytail, wearing a dark patterned dress, stands on the right side. They are both looking towards each other. In the background, there is a large window with a wooden frame, showing a view of a field and some buildings. A white lamp hangs above the window. The kitchen has light blue cabinets and a white countertop.

**DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM
LIVET I 'BORGMESTERENS HUS'
ANNO 2022**

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

Interview med familien Harris, der bor i 'borgmesterens hus' på Paradisvej 42, Nexø. Her har de boet siden 2019.

Familien består af mor på 36, far på 37 og tre døtre på henholdsvis 7, 8 og 13 år. Børnene går på Nexø skole i en tosproget klasse. Far arbejder på skolen med rengøring to gange om dagen. Det betyder, at han følger børnenes skoledag på tætteste hold og kender alle deres klasse- og legeskammerater. Mor arbejder som selvstændig med klinik i kælderetagen, og desuden arbejder hun på Bornholms Keramikfabrik i Nexø.

Familien kommer oprindeligt fra England og valgte at flytte til Bornholm i 2016, fordi der i forvejen boede en moster på øen, og familien havde derfor besøgt Bornholm mange gange.

Der var ingen tvivl om, at man ville bo i Nexø, fordi det blev oplevet som en by med åbent hele året. Imidlertid boede familien først til leje, mens de gik på boligjagt.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

Hvorfor et Svenskehus

Da Svenskehuset kom til salg, var det meget vigtigt, at det lå så tæt på skolen, at børnene selv kunne gå i skole. Det er helt uvant for en familie fra England, der er vant til at børnene skal hentes og bringes. Og derfor fremhæver de også igen og igen hvor trygt og sikkert det er for børn og voksne at bo i kvarteret.

Naturligvis spillede prisen en afgørende rolle, men derudover var det meget vigtigt for parret, at huset fremstod stort set originalt.

Da parret kom ind i huset, kunne de straks mærke atmosfæren i huset, og de taler om den særlige 'feeling'. Allerede i entreen, uden at have set resten af huset, besluttede de at det skulle være familiens nye bolig.

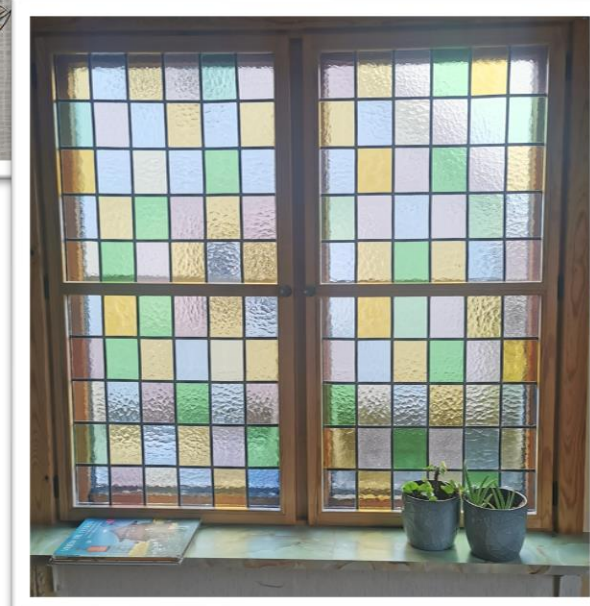
"Vi er jo ikke bornholmere eller danskere, og vi forstår ikke helt hvorfor det er så særligt at bo i huset, men vi mærker, at alle generationer i Nexø holder Svenskehusene i deres hjerter, og vi oplever, at det en vigtig historie og at husene er en vigtig gave fra svenskerne."

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

Historien

Familien er det andet hold ejere siden huset blev bygget, idet de købte huset af borgmesterens enke. Huset er så tæt på originalt, som man kan forvente at finde, og væggene fortæller husets historie i køkken, stue og entré.

De har derfor fundet blyindfattede forsatsruder i entréskabet, den originale postkasse i et hjørne og har gemt aviserne, der lå under gulvmåtten, da de renoverede gulvet i entreen. Avisen er fra 21. juni 1968, og hovedhistorien handler naturligvis om Vietnam.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

Videndeling og renoveringstips

Familien kender mange af de andre familier i kvarteret, ikke mindst på grund af børnene. De fortæller imidlertid også, at de som tilflyttere fra England har mødt mange, alene fordi de bor i et Svenskehus.

Før Corona blev der blandt andet arrangeret fælles grillaften og langbordsmiddag på legepladsen for alle indbyggere i kvarterets Svenskehuse.

På den måde mødte de nye mennesker, og dette har været til stor glæde siden, ikke mindst fordi der deles viden i kvarteret om, hvordan man kan løse renoveringsudfordringer. Parret har oplevet at blive inviteret indenfor mange steder for at få ny viden og ideer til alt fra installation af brændeovne, køkkenløsninger, sammenhæng mellem køkken og spisestue samt hvilke materialer, der er egnede i stedet for vægbeklædningerne i bløde plader.

Parret er bevidste om, at de er fremmede, både i byen og i landet, og de er derfor taknemmelige over, hvordan der også deles viden om materialevalg, håndværkere og leverandører.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

Drømme, tanker og ønsker til huset i fremtiden

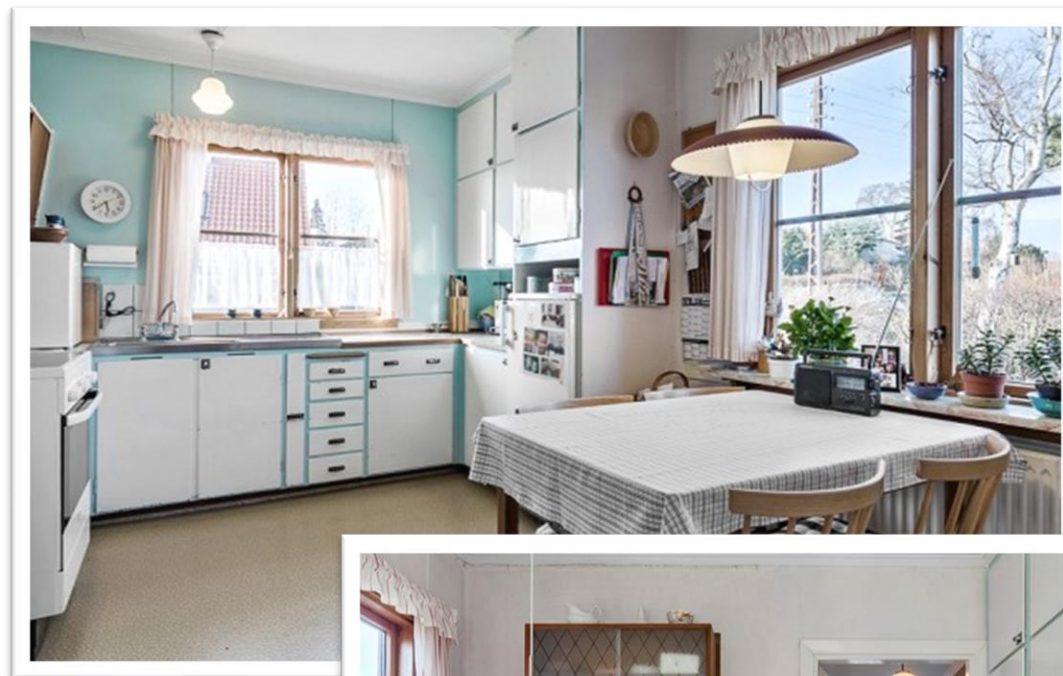
Familien vil gerne renovere hele huset. De har planer om at skifte køkken, badeværelse, renovere vinduer, døre, indrette kælder og førstesal, så det passer til en moderne familie på fem.

De har ikke lyst til at bygge direkte på huset eller til huset. Det kan de ikke forestille sig. De har iagttaget Svenskehuset på Kong Gustafsvej, der er et fag større end de andre, men det synes de ikke passer til.

I stedet vil de meget gerne renovere garagen således, at der kan indrettes en overdækket terrasse bag i haven, hvor familien kan spise ude. Desuden vil de gerne indsætte en dør til haven i stedet for det eksisterende køkkenvindue. Ved samme lejlighed ønsker de at blænde døren mellem køkkenet og entreen i forbindelse med at slå køkken og bageste stue sammen.

Det mest presserende lige nu er imidlertid, at familien har tre børn og at første sal kun rummer to værelser. Lige nu er det mindste værelse delt med en væg tværs gennem gavlvinduet, her bor de to børn. Det fungerer ikke så godt, og derfor drømmer familien om at lave skabe i skunken og dele det største værelse op. Det betyder samtidig, at de ønsker sig to vinduer i gavlen - eller, som det er set på et andet Svenskehus i kvarteret, et tagvindue mod haven.

Endelig er de opmærksomme på, at værelserne kunne udvides ved at åbne op til kip.

DYBDEGÅENDE INTERVIEW OM LIVET I 'BORGMESTERENS HUS' ANNO 2022

I det hele taget er det vigtigt for parret at fremtidssikre huset således, at familien kan blive og huset kan udvikle sig i takt med børnenes behov.

Man drømmer om et ekstra par 'arkitektøjne', der kan hjælpe med råd og vejledning i forhold til deres renoveringsdrømme.

Det mindre gode

Det værste ved at bo i et Svenskehus er, at det er et meget stort arbejde at fjerne maling, der bobler på grund af vandskade for bagefter at male hele huset. Selvom de er blevet rådet til 'bare at male over', så er de sikre på, at der er brugt forkert maling, og derfor bliver de nødt til at starte forfra.

Det bedste

Parret fortæller, at det bedste ved at bo i et Svenskehus er den status, det giver: *"Når folk finder ud af, at vi bor i et Svenskehus, så bliver de meget nysgerrige og vil gerne se huset"*.

Når der er byvandring i kvarteret har parret iagttaget, at grupperne altid stopper foran deres hus. Det tilskriver de er fordi, det var borgmesterens hus. De er stolte af at turister henvender sig til dem og vil høre om huset.

Familien føler samtidig en stor forpligtelse til at holde haven særlig fin, fordi historien forpligter.

"Sidste sommer oplevede vi, at turister, kom op til huset og kiggede ind gennem vores vinduer. De sagde undskyld, undskyld, undskyld"

